

új magyar szó

20 oldal

Ára: 1,5 lej

Országos közéleti napilap | Alapítva 1947-ben, Romániai Magyar Szó címmel

VI. évfolyam,
201. (1267.) szám**BNR-valutaárfolyamok**

1 euró	4,2765 ▼
1 amerikai dollár	3,0367 ▼
100 magyar forint	1,5625 ▼

Aktuális

2

A hosszú műszak vége

Előrehozott karácsonyuk volt a föld alatt rekedt chilei bányászoknak, akiket a szerdai nap folyamán épségben sikerült felhozni a San José bánya mélyéről. A mentés alig haladta meg a huszonnégy órát. Hollywood már filmet tervez a chilei csodáról.

Aktuális

3

Szentgyörgy: nem csitul az utcanév-változtatási vita

A sepsiszentgyörgyi utcanevek változtatásáról szóló határozatok megtámadására szólítja fel a prefektúrát a belügyminisztérium ellenőrző bizottsága. György Ervin prefektus azonban úgy nyilatkozott: az ellenőrök kifogásai jogilag megalapozatlanok.

Kultúra

6

Alkoholisták a kolozsvári színházban

Visky András *Alkoholisták* című drámája az évad harmadik bemutató előadása a Kolozsvári Állami Magyar Színházban. A Tompa Gábor által rendezett darab bemutatója holnap lesz a színház stúdiótermében.

Vezércikk

3

Atyaúristenek sajtószabadsága

Azzal együtt, hogy a kormányzati struktúrákban több ezer, elvileg képzett – és fizetett – kommunikátor, sajtófelelős, sajtótanácsos dolgozik és vesz fel fizetést, az eredmény csapnivaló. Pedig a zömmel a sajtóból érkezett kommunikációs felelős igazán figyelmeztethetné jelenlegi munkaadóit, hogy a politikusi sajtóimázs ilyen – látszólag apró – részleteken múlik. ▶

Salamon Márton László

A lázadók nyerték meg a „pótlékháborút”

Több mint huszonnégy órás tiltakozás után visszakaphták levágott augusztusi és szeptemberi juttatásaikat a sztrájkoló pénzügyisek

Fotó: Tofán Levente

Alig több, mint huszonnégy óra után beadta a derekát Gheorghe Ialomițianu pénzügyminiszter. A szerdán spontán sztrájkba lépett alkalmazottak képviselőivel folytatott tárgyalás után a tárcavezető azt az ígéretet tette a „lázadóknak”, hogy visszakapják levágott augusztusi és szeptemberi jutalékaikat. A sztrájk egyébként kiterjedt az ország több megyéjére, tegnap este pedig már a tanügyminisztériumnál alakult ki a pénzügyi tárcához hasonló helyzet. **7. oldal ▶**

„Csapra verték” a gázvezeték

▶ Az eredeti tervekhez képest tíz hónapos késéssel adták át tegnap a magyarországi Csanádpalotán Emil Boc román és Orbán Viktor magyar kormányfő jelenlétében azt az Arad és Szeged közötti, 109 kilométer hosszú földgázvezeték, amely megteremti a két ország közötti földgázszállítási lehetőséget, ezáltal megszüntetve az orosz import monopóliumát. Az évi 3 milliárd köbméter kapacitású vezeték egyelőre csak Románia irányába tud szállítani, ahhoz, hogy kétirányúvá váljék, a román oldalon további fejlesztéseket kell végrehajtani. **3. oldal ▶**

A közös csapat Emil Boc, Orbán Viktor és Günther Oettinger fogja

Fotó: MTT

Bojkottált felelősségvállalás

Cs. P. T.

▶ Minden eszközt próbál megragadni az ellenzék azért, hogy a kormány ne vállalhasson felelősséget a parlament előtt a tanügyi törvényért. Politikusaik azt szeretnék, ha a honatyák előbb a bizalmatlansági indítványról szavaznának. Az indítványt hétfőn nyújtja be az ellenzék. **3. oldal ▶**

Mai mellékletünk:

úmsz **színekép**

HIRDETÉS

YOUNG REPORTERS AGAINST POVERTY
www.youngreporters.net

18 és 30 év közötti újságíró szakos diák vagy?

RIPORTPÁLYÁZAT

Részletek a 6. oldalon

Röviden

Jövőre 1,5 százalékos növekedés

A Boc-kormány 1,5 százalékos gazdasági növekedéssel számol 2011-re – derült ki azt követően, hogy a kabinet megvitatta legutóbbi ülésén a jövő évi költségvetés-tervezet. A bruttó hazai termék (GDP) 2009-ben 7,1 százalékkal csökkent az előző évhez viszonyítva, az idén pedig várhatóan 1,9 százalékkal mérséklődik.

Vádat emeltek Vantu ellen

Vádat emelt a Legfelsőbb Ítélo- és Semmítőszék ügyészsége tegnap Sorin Ovidiu Vantu és két társa ellen, bűnpártolás miatt, továbbá a Realitatea-Cațavencu médiatárszt tulajdonosa mellett Octavian Turcan moldvai üzletember, valamint Vantu sofőrje, Alexandru Stoian ellen is. A vádirat szerint pénzzel segítettek az Indonéziába szökött Nicolae Popát, a Gelsor cég egykori vezetőjét, akit távollétében 15 év letöltendő börtönbüntetésre ítélték a FNI befektetési alap ügyében.

Schrödert is meghívta Ponta

Bukarestbe érkezik ma Gerhard Schröder. A korábbi német kancellárt Victor Ponta hívta meg, hogy vegyen részt és szólaljon fel az Ovidiu Șincai alapítványi szervezett konferenciáján, amelyet a baloldali gazdasági megoldásokról rendeznek.

Cseke: több gyógyszerár kell

Jobb patika-lefedettséget kell teremteni a lakosságnak: mindenki számára hozzáférhetővé kell tenni a gyógyszereket – jelentette ki Cseke Attila egészségügyi miniszter, tegnap Marosvásárhelyen, a XIV. Országos Gyógyszerészkongresszus megnyitóján.

Büntetés magyarnyelv-használatért

Ezeröttszáz eurós pénzbüntetést kapott egy regionális szlovák hetilap, mert májusban szlovák fordítás nélkül közölt egy magyar nyelvű hírdetést – írta tegnap a *Sme* című pozsonyi napilap.

Csempészett paprika Nagylakon

Több mint 14 tonna magyar paprikát koboztak el Romániában az aradi pénzügyőrség munkatársai, akik a nagylaki határátelőnél bukkantak rá az illegális importzöldségre. A tizennégyezer lej értékű szállítmány Magyarországról származott és egy bukaresti cégnek szánták.

Mladicsot már majdnem elkapták

Kiszivárgott információk hiúsították meg több, szerb háborús bűnös elfogását –

mondta el Vladimir Vukcsevics, a háborús bűntettek ügyében eljáró, különleges felhatalmazású belgrádi ügyész, egy tegnap megjelent interjúban. Az ügyész állítása szerint egy alkalommal a háborús bűnökkel vádolt Ratko Mladics is (képiünkön balra, Karadzicscsal) már a markukban volt.

Oszlatás az Akropolisz aljában

Felozlatták a görög rohamrendőrök tegnap a szerda reggel óta az Akropoliszon magát elbarikádoló mintegy százötven tüntetőt. A kultuszminisztérium szerződéses munkatársai két évi bérüket követelik.

Chilei örömmámor

Karneváli hangulat Chilében. Pezsgőt bontottak, petárdát gyújtottak mindenütt a bányászok kiszabadulásának örömeire Gy. Z.

Előrehozott karácsonyuk volt a föld alatt rekedt chilei bányászoknak, akiket a szerdai nap folyamán épségben sikerült felhozni a San José bánya mélyéről. Amikor a szerencsétlenség után tizenhét nappal rájuk bukkantak és elkezdtek tervezni a mostani akciót, a szakemberek úgy számoltak, hogy december vége előtt aligha kerülhet sor a felhozatalukra. Egy világszenzációnak mondható újítás eredményeként azonban a mentéshez jóval korábban – az omlást követő hetvenedik napon – hozzáfoghattak, s az akció nemcsak korábban kezdődött, hanem gyorsabban is ért véget: alig haladta meg a huszonkét órát.

Utolsóként a bányászok műszakvezetője, az 54 éves Luis Urzua szállt ki a főnixmadárról

elnevezett mentőkapszulából. Ő volt az egyetlen, aki saját lábán, gyalog sétált el a közeli orvosi sátorba. Előtte még bekapcsolt fejlámpával belevilágított José Sebastian Pinera elnök arcába, és ezekkel a szavakkal szólt hozzá: „Ezennel átadom önnek a műszakot. Remélem, soha többé nem kerül sor ilyenre”. Az embelei által Don Luchónak becézett műszakvezető később így viccelődött a pszichológussal: „Hetvennapos műszak! Ezt nevezem hosszúnak!” A legutolsó azonban nem Urzua volt, hanem két és fél óra elteltével az a bányamentő, aki az akció elején először eszketett a mélybe. Ő később pironkodva vallotta be, hogy nagyon elfáradt, ezért elfelejtette odalenn kikapcsolni a villanyt.

A sikerrel felszínre hozott emberek között volt egy közismert személyiség is: a korábbi váloga-

tott labdarúgó Franklin Lobos, aki huszonhetediként látta meg ismét a napvilágot. (Lobos országa nemzeti tizenegyével ott volt az 1984-es Los Angeles-i olimpián, melyen a chileiek hetedikék lettek.) A futballista, aki taxis múltja után a bányászok sofőrjeként dolgozott, miután kiszállt a mentőkapszulából néhányat dekázott, majd a labdájával együtt feküdt fel a hordágyra.

Egy ausztrál televízió értesülései szerint Hollywood azt tervezi, hogy filmre viszi a bányászok kálváriáját. A csatorna szerint a chileiek vezérét az Oscar-díjas spanyol színész, Javier Bardem alakíthatja majd. Korábban egy chilei filmes is közölte, hogy félig dokumentum, félig fikciós filmet készít a szerencsés megmenekülésről, és a forgatást már akkor elkezdte, amikor a bányászok még a föld alatt voltak. ◀

Visszatér régi medrébe az élet

Hírösszefoglaló

A Román Vízügyi Hatóság csökkenti a Duna vízének minőségét ellenőrző mérések gyakoriságát – derül ki az intézmény tegnap kiadott közleményéből. A legutóbbi mérések ugyanis azt mutatták, hogy a víz pH-értéke 7,86, ami a megengedett értékek között helyezkedik el. A hatóság az elmúlt napokban négyóránként vett vízminztát, a mérések gyakoriságát azonban a következő huszonnégy órában ritkítják, így csak nyolcóránként végzik el az ellenőrzést, a későbbiekben pedig csak naponta egyszer.

Gördülékeny volt az Európai Unió belüli koordináció a magyarországi iszapömlés ügyében – jelentette ki tegnap Janez Potocnik. Az Európai Bizottság környezetvédelmi felelőse hangsúlyozta, hogy a legfontosabb most a helyzet stabilizálása, továbbá a szennyezés kockázatának felszámolása, a károsultak segítése, illetve a tisztítási műveletek mielőbbi elvégzése. A magyarországi iszapömlés az első komoly próbája lesz annak a néhány éve hozott uniós jogszabálynak, amelynek alapján a szennyezést okozó cégeknek meg kell téríteniük az általuk okozott környezeti kárt – írta szakértői véleményeket idézve a tegnapi *Financial Times*. A lon-

doni gazdasági napilap szerint a szerencsétlenség nyomán erősödhet az EU-kormányokra nehezedő nyomás is annak érdekében, hogy kényszerítsék az iparvállalatokat súlyos környezeti balesetek kockázata elleni pénzügyi tartalékok képzésére.

Ma déltől hazatérhetnek az egy hete kitelepített kolontáriaiak – közölte Illés Zoltán magyar környezetvédelmi államtitkár tegnap Ajkán. A települést átívelő új gát megfelelő biztonságot nyújt a Veszprém megyei településen élőknek – mondta. Azok a károsultak, akik fedél nélkül maradtak, átmenetileg ismerősöknél, rokonoknál laknak, de szükség esetén közösségi szállás is a rendelkezésükre áll, később pedig vagy a településen újonnan épülő lakóparkban, vagy cserelakásban kezdenek újra életüket, amihez a kormány minden segítséget megad – tette hozzá az államtitkár, aki azt is elmondta: másfél centiméterrel nőtt a repedés a sérült ajkai zagyatározó északi oldalfalán.

Az ajkai timföldgyárat üzemeltető, állami felügyelet alatt működő Magyar Alumínium Termelő és Kereskedelmi (Mal) Zrt. ma déltől ismét üzemel. Az újraindított termelés során keletkező vörösiszapot egy új, eddig még nem használt, de a szükséges engedélyekkel rendelkező tározóba fejtik. ◀

Alakul a „NATO 3.0”

ÚMSZ

Az atlanti szövetség új stratégiai koncepciójának tervezetéről folytattak vitát tegnap Brüsszelben a NATO-országok külügy- és védelmi miniszterei. A védelmi szervezetben lázasan folyik az új, sorrendben harmadik koncepció előkészítése, hiszen a végleges szöveget csak a november 19-én és 20-án tartandó liszaboni csúcstalálkozón szándékoznak hivatalosan is elfogadni. Míg az első dokumentumot a hidegháborús szembenállás korszakára szabták, az 1999-ben elfogadott második munkaanyag kijelölte a transzatlanti szövetség tevékenységének fő irányait arra a korszakra, amelyben a korábban az

ellentáborhoz tartozó európai országok nagy része csatlakozott a NATO-hoz. A mostani pedig, amelyet a nagy előszeretettel twitterező és blogoló, minden újszerű számítógépes technológiát lelkesen használó Anders Fogh Rasmussen főtitkár „a NATO 3.0-ás verziójaként” szokott emlegetni, javarészt a XXI. század újszerű biztonsági kihívásaira keresi a választ.

A védelmi miniszterek arról döntöttek, hogy karcsúsítják a NATO szervezetrendszerét: az eddigi 11-ről 7-re csökken a főparancsnokságok száma, a tizen-négy ügynökségből pedig csak három marad meg. Arról egyelőre nem határoztak, hogy pontosan mely szervezeti egységek esnek áldozatul a fogyókúrának. ◀

Guttenberg német védelmi miniszter magyar az amerikai kollégájának

Erősödik a forint, nő a bizalom

MTI

A válságadót nem a családokra, nem az emberekre terhelik, és nem lehet azokat áthárítani – jelentette ki tegnap Matolcsy György magyar nemzetgazdasági miniszter, aki szerint egyetlen magánnyugdíj-pénztári tagot sem ér kár amiatt, hogy az állam 14 hónapra felfüggeszti átutalásait a magánnyugdíj-pénztárak számára. A miniszter hangsúlyozta: az átutalások felfüggesztése havonta 30 milliárd forintos teher alól mentesíti az államot. A budapesti kormány legfrissebb gazdasági intézkedéscsomagját szerdán jelentette be Orbán Viktor miniszterelnök. A válságadók bevezetéséről szóló törvényjavaslatot a Fidesz önálló képviselői indítványként terjeszti az Országgyűlés elé, és szándékai szerint a képviselők már a jövő héten el is kezdik a meg tárgyalását. A kormányfő az intézkedéseket annak a célnak kívánja szolgáltatni, hogy tartható legyen a magyar államháztartás idei 3,8 százalékos és a jövő évi 3 százalékos alatti hiánycélja. Orbán Viktor válságadó-intézkedései azokat a szektorokat érintik, ahonnan egyébként sok pénz áramlik ki a magyar gazdaságból – közölte Parragh László, a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara elnöke egy brüsszeli rendezvényen. Már a bejelentés estéjén elkezdett erősödni a forint, és ez a tendencia tegnap is tartott. Meredeken tovább javult a magyar államadósság törlesztéskockázati megítélése is a londoni piacon, miután előző nap – a költségvetési célok tartását megerősítő miniszterelnöki bejelentés után – szintén jelentősen csökkent a magyar törlesztésbiztosítási tranzakciók árazása. ◀

„Csapra vert” gázvezeték

Tíz hónapos késéssel adták át a 109 km-es Arad–Szeged-földgázvezeték

ÚMSZ

▶ Az eredeti tervekhez képest tíz hónapos késéssel adták át tegnap a magyarországi Csanádpalotán Emil Boc román és Orbán Viktor magyar kormányfő jelenlétében azt az Arad és Szeged közötti 109 kilométer hosszú földgázvezeték, amely megeremti a két ország közötti földgázszállítási lehetőséget, ezáltal megszüntetve az orosz import monopóliumát. Az évi 3 milliárd köbméter kapacitású vezeték egyelőre csak Románia irányába tud szállítani, ahhoz, hogy kétirányúvá váljék a román oldalon további fejlesztéseket kell végrehajtani.

Orbán Viktor magyar miniszterelnök az átadás alkalmából tartott ünnepségen hangsúlyozta: csak ott vannak sikeres nemzetközi kapcsolatok, ahol az együttmű-

ködés magasabb formái alakulnak ki. Kevés erősebb és meggyőzőbb szimbóluma lehetne a jó együttműködésnek, mint egy földgázvezeték összekötő állomása – fogalmazott. A magyar kormányfő elmondta: az uniós számára elengedhetetlen egy erős közép-európai régió, hiszen, ez az egész uniós potenciálisan legfejlettebb régiója, sikere nélkül a globális versenyben az uniós sem lehet versenyképes. Hozzátette: a magyar miniszterelnök a jövő évi uniós elnökség kiemelt feladatai közé sorolta az energia kérdését. Emil Boc román miniszterelnök avató beszédében kiemelte az uniós támogatását a projektben. Szerinte ezzel kinyílt egy olyan ablak, amely az Azerbajdzsán–Grúzia–Románia gázszállító rendszer (AGRI-projekt) megvalósulását is segíti. Magyarország

részvétele az AGRI-ban megerősíti a projekt megvalósítását és kapcsolódását Európához – hangsúlyozta. Elmondta: a projekt szükségességét hamarosan igazolják a megvalósíthatósági tanulmányok, és azt követően be kell kerülnie a 2011-ben finanszírozott energetikai projektek közé.

Csökken a függőség

„A vezeték hivatalos, és ami ennél is fontosabb, közös átadása mérföldkő a két ország politikai, és gazdasági együttműködésében, erős stratégiai, gazdasági kapcsolat” – nyilatkozta az átadáson szintén jelen levő Tánczos Barna, az RMDSZ ügyvezető alelnöke az átadást követően. Hozzátette, az Arad–Szeged összekötő gázvezeték létrehozása az ország ellátásbiztonságát is növeli, és nyí-

ván az sem elhanyagolandó szempont, hogy Románia ezúttal rácsatlakozik az európai uniós földgázhálózatra, és a jövőben nem fog annyira az Ukrajnán keresztül jövő orosz gáztól függni, mint eddig.

További vezeték épülnek

A kezdeményezés jelentőségét növeli, hogy egy újabb orosz–ukrán gázválság okozta szorult helyzetben lehetővé teszi a gyors segítségnyújtást, illetve növeli az ellátásbiztonságot. Éppen ebből az elgondolásból mindkét ország további hasonló kezdeményezést indított be. „Már épül a horvát–magyar összekötő gázvezeték, illetve vizsgáljuk a magyar és szlovák vezetékkel kapcsolatos kialakításának lehetőségét is, emellett most készül a magyar–szlovén összekötés megvalósíthatósági tanulmánya. A mostani átadás az első, és példaértékű tekintet a legfontosabb lépés az egységes regionális gázpiac kialakításához vezető úton” – mondta el Hernádi Zsolt, a MOL elnök-vezérigazgatója.

A vezeték adatai

Az Arad–Szeged-földgázvezeték a magyar FGSZ Földgázszállító Zrt. és a román Transgaz S.A. közösen építette meg. A két gázvezeték összekötő, 109 kilométer hosszú vezeték – 62 kilométer a román és 47 a magyar oldalon – megépítésének összköltsége 68,2 millió euróra rúgott, amiből 17 milliót az Európai Unió fedezett az európai energiaügyi gazdaságélénkítő programja (EERP) keretében. A csanádpalotai mérőállomáson tartott ünnepélyes átadáson részt vett Günther Oettinger, az EU energiaügyi biztosa is. ◀

Günther Oettinger EU-biztos „felügyelte” Emil Bocot és Orbán Vikort a gázvezeték átadásakor

Fotó: MTI

Szentgyörgy: nem csitul az utcanév-változtatási vita

Kovács Zsolt

▶ A sepsiszentgyörgyi utcanevek megváltoztatásáról szóló határozatok megtámadására szólítja fel a prefektúrát a belügyminisztérium ellenőrző bizottsága. György Ervin prefektus azonban úgy nyilatkozott: az ellenőrök kifogásai jogilag nem megalapozottak, ezért nem támadja meg az utcanév-változtatásra vonatkozó tanácsai határozatokat. Amint arról lapunkban is beszámoltunk, Sepsiszentgyörgyön elhelyezték az első Petőfi Sándor- és Mihai Eminescu-utcanévtáblákat. Erre több éves jogi és politikai huzavona után kerülhetett sor a háromszéki megyeszékhelyen, miután júliusban életbe lépett az a határozat, amely a város főutcájának szakaszosításáról, illetve névmódosításáról szól, és az országos utcanév-jegyzékbe bekerültek a Petőfi Sándor és a Mihai Eminescu utcák, amelyek az 1918. December 1. sugárút lerövidítéséből jöttek létre. Más határozatok alapján pedig összesen harminchat utca változtat, illetve kap nevet, ezek ellen több panasz is érkezett a belügy-

minisztériumhoz, amelynek ellenőrző bizottsága a Kovászna és Hargita Megyei Románok Civil Fórumának feljelentésére kezdett vizsgálni az ügyben. Kifogásolták, hogy az utcanév-változtatásakor nem tartották be azt az alapvető, hogy ez ügyben már egyszer született végleges bírósági ítélet, amely elmarasztalta a név-változtatást. Jogászok véleménye szerint ezt akkor lehet kifogásként felhozni, ha az előbbi és a jelenlegi határozatban három feltétel azonos: a tárgy, az ok és a felek. Ez esetben azonban sem a tárgy, sem az ok nem azonos, hiszen más útszakaszok nevével határoztak. Antal Árpád polgármester szerint nem helytálló az a kifogás, hogy nem határozták meg az átnevezéssel járó költségek fedezetét, ugyanis előre közölték, hogy a személyi igazolványok cseréjét önkormányzat ingyen biztosítja. Antal Árpád leszögezte: nem tudják annyiszor megtámadni a név-változtatásra vonatkozó határozatokat, ahányszor erről újra tud majd szavazni a helyi tanács, ezért megmaradnak a megváltoztatott utcanévek. ◀

Az ellenzék bojkottálná a kormány felelősségvállalását

Cs. P. T.

▶ Minden eszközt próbál megragadni az ellenzék annak érdekében, hogy a kormány ne vállalhasson felelősséget a parlament előtt a tanügyi törvényért. A Szociáldemokrata Párt (PSD), a Nemzeti Liberális Párt (PNL) és a Konzervatív Párt (PC) azt az előnyüket használnák ki, hogy a képviselőház és a szenátus házbizottságaiban több politikuskul ül, mint a kormánypártoknak. E két testületnek együttes ülésen kellene döntenie hétfőn arról, hogy mikor állhat Emil Boc kormányfő a honatyák elé a felelősségvállalással. Mivel az ellenzék aznap a bizalmatlansági indítványt is benyújtja, hétfői ülésükön várhatóan az indítvány megvitatásának időpontjáról is dönt a házbizottsági tagok.

„Nem fogunk beleegyezni abba, hogy a házbizottságok hétfői ülésén a felelősségvállalás időpontjáról tárgyaljunk. A Boc-kormány egy rossz törvényt próbál átvinni a parlamenten a felelősségvállalással. Ehelyett a hétfői ülésen arra törekszünk majd,

hogy a bizalmatlansági indítvány mielőbb a plénum elé kerüljön. A házbizottságokban úgyis többségben vagyunk, tehát azt tesszük, amit akarunk” – árulta el az ellenzék szándékait a Hotnews.rónak Dan Şova szociáldemokrata szenátor. A liberálisok szóvivője, Mihai Voicu szintén megerősítette a hírportálnak, hogy az ellenzék közösen lép majd fel ebben a kérdésben a házbizottsági ülésen. Ezzel szemben Ioan Oltean, a képviselőház demokráta-liberális alelnöke úgy tudja, hogy a házbizottságok hétfői ülésének csupán a felelősségvállalás menetrendje szerepel a napirendjén.

Ellenzéki források szerint a PSD és a PNL azért érdekelt abban, hogy a parlament előbb a bizalmatlansági indítványról szavazzon, mert ha a kormánynak sikerül a felelősségvállalás, akkor az indítvány maga okafogyottá válik. „Ha a kormány nem bukik meg a felelősségvállalás miatt, akkor nyilván nem buktatja meg a bizalmatlansági indítvány sem” – mondta egy név nélkül nyilatkozó politikus a Hotnews.rónak. ◀

Atyaiúristenek sajtószabadsága

Salamon Márton László

Bár hivatalosan senki nem hirdette meg, csakis rendkívüli állapot esetén alkalmazható intézkedéseket fogantatosítottak tegnap a bukaresti pénzügyminisztériumnál. A sajtó képviselői számára ugyanis a karhatalmi erők

nem tették lehetővé, hogy az épületben zajló, az ország pénzügyeit, adóhivatalait érintő eseményeket követhessék, azokról beszámolhassanak az adófizető újságolvasóknak, tévénézőknek, rádióhallgatóknak. A kaput őrző csendőrsereg felsőbb utasításra hivatkozva visszautasított bárkit, aki belépést kért az épületbe, legyen az bár pénzügyminisztériumi akkreditációval rendelkező újságíró vagy akár maga az Atyaiúristen. (Nem mellesleg ugyanarról az épületről van szó, amelyben egy nappal korábban, a káosz első óráiban még kedvére járhatott-kelhetett bárki, alulírott példul még csak nem is igazoltatták.)

De minthogy Romániában a törvények, rendszabályok alkalmazásában mindig kettős a mérce, ezúttal sem történt másként: a már egy napja ott tartózkodó, az éjszakát is ott töltő újságírókat nem kötelezték rá, hogy elhagyják az épületet, és – kint rekedt szakmatársaikhoz hasonlóan – az önkényesen bevezetett rendkívüli állapot feltételeihez alkalmazkodva viseljék el a hírzárlat ódiúmat. Így aztán ha a cél a hírzárlat volt, akkor ezt semmiképpen nem sikerült elérniük a hatóságoknak, hiszen a bent lévő helyszíni tudósításait élőben követhette a két hírtelevízió révén az egész ország. Az egyetlen eredménye az intézkedésnek pedig az lehetett, hogy a kormányzat magára haragította a kevés „szerencsés” kivételével a teljes hazai sajtót.

Igaz, ezzel már aligha történt gyökeres változás a kormányzás sajtó és közvélemény általi megítélésében: a kommunikáció nyelvére szólva nem erősege ennek a kormánynak. Azzal együtt, hogy a kormányzati struktúrákban több ezer elvileg képzett – és fizetett – kommunikátor, sajtófelelős, sajtótanácsos, kommunikációs szakember dolgozik és vesz fel fizetést, az eredmény csapnivaló. Pedig a zömmel a sajtóból érkezett kommunikációs felelős igazán figyelmeztethetné jelenlegi munkaadóit, korábbi alanyait, hogy a politikusi sajtóimázs ilyen – látszólag apró – részleteken múlik. Azon, hogy legalább mímelve a tiszteletet, előzékenyen viselkedjen a sajtómunkással, ez a kis befektetés ugyanis sokszorosan megtérül. Az újságírók viszont szigorúan tilos rendreutasítani, arrogánsan kioktatni. Mert amilyen hálás tud lenni egy sajtó egy kis pozitív gesztusért, ugyanolyan bosszúálló is lehet azokkal szemben, akik akadályozzák munkájában.

Román lapszemle

Az élelmiszerek drágulása és az áfanövekedés miatt a jelenlegi 600 lejes minimálbérrel nem lehet megvásárolni azokat az élelmiszereket, amelyeket az úgynevezett „fogyasztói kosár” tartalmaz. A szakemberek szerint a létminimumhoz legkevesebb 750 lejes minimálbérre lenne szükség. (Adevărul) ▶ A Prima Tv által sugárzott, Virgil Ianţu Szeretnél milliárdos lenni? (Vrei să fii miliardar?) című műsor közvetítési jogaiért a Román Televízió Társaság tárgyalást folytat a műsor produkciós jogait birtokló Sony Picturesszel. (Evenimentul zilei) ▶ A londoni Scotland Yard 28 három és tizenhét év közötti romániai roma gyereket mentett ki a gyerekmaffia kezei közül. A kiskoriakat lopásra, koldulásra és prostitúcióra kényszerítő bűnszövetkezet a Duna menti Tándarei városból csempészte Nagy-Britanniába a gyerekeket. (România liberă)

A világ nagy környezeti katasztrófái

A román vízügyi illetékesek mérései alátámasztották a budapesti hatóságok előrejelzését, miszerint az ajkai vörösiszap-ömlés nem befolyásolja a Duna vízminőségét, következképpen a folyam élővilágát sem. A környezeti katasztrófa így végül csak Magyarország területén pusztított.

B. T.

Magyarországi illetékesek az iszapömlést rendkívül súlyos katasztrófának tartják, amely távlati kihatásokkal is jár. Az utóbbi évtizedekben egyébként a világ más térségeiben sem hiányoztak a természeti és környezeti katasztrófák, közülük egynéhány évtizedeken át károsította/károsítja a tragédia színhelyét, de akár a távolabbi térségeket is.

Halálos szénfűtés

Az idősebb korosztályok tagjai még jól emlékeznek az 1952 telén Nagy-Britanniában kitört pánikra, melyet a Nagy Szmog néven elhíresült jelenség okozott. December 5-e és 9-e között a brit fővárosnak rendkívül sűrű füstköddel kellett megbirkóznia. A szmogot – az időjárás mellett – az okozta, hogy Londonban azokban az években a fűtésrendszer szénalapú volt. December ötödikén rendkívül sűrű köd ereszkedett a fővárosra. A hideg levegő lenyomta az égéstermékkeket a talaj közelébe, így az mérgező füstködöt alkotott. Mindennek következtében december folyamán több mint négyezer

személy vesztette életét, de a belélegzett mérgezett levegő a következő néhány hónap során is halálos áldozatokat követelt. A tragédia nyomán született meg aztán 1956-ban a „tisztá levegő törvény”, amely bizonyos londoni övezetek számára kötelezővé tette a legkisebb mértékben szennyező fűtőanyagok használatát. Mindennek ellenére 1991. december 12-e és 15-e között újabb sűrű füstköd ereszkedett Londonra, igaz, a halottak száma akkor alig haladta meg a százötvenet.

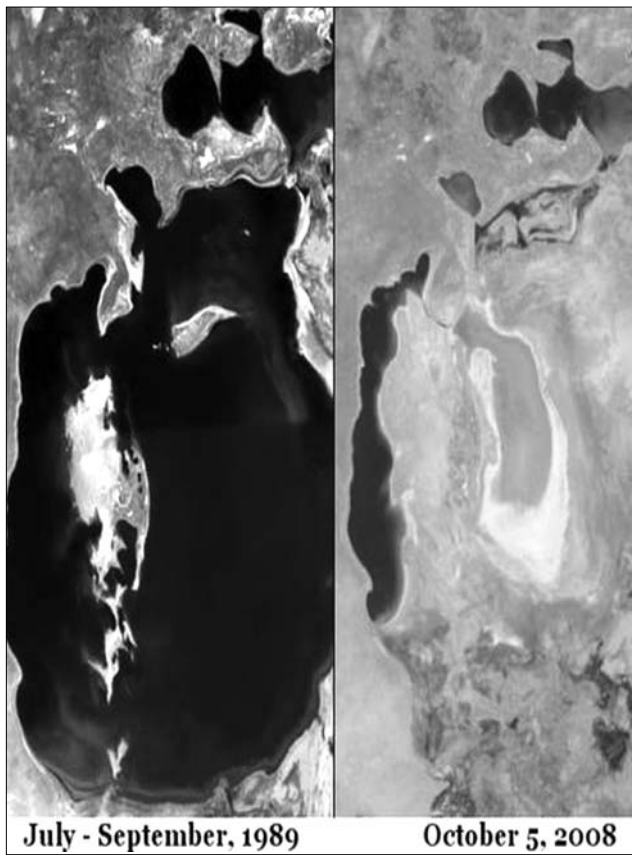
Higany, cián

1956-ban Japánban ütötte fel a fejét titokzatos kór: a betegség első ízben macskákban jelentkezett, a tünetek furcsa rángatózásként jelentkeztek, amelyek nyomán táncoló macska-kórnak nevezték el a betegséget. A fertőzött négy lábúak gyakran a tengerbe vetették magukat. A betegség kisvártatva az emberre is áterjedt, több ezer személy kapta meg. A halálos áldozatok száma szerencsére csekély volt. A japán hatóságok által indított kivizsgálás fényt derített arra, hogy a kórt a Chisso vegyigyár okozta,

amely jelentős mennyiségű higanyt bocsátott a vízbe. A mérgező anyag innen bekerült a halak, majd a halakat elfogyasztó macskák szervezetébe. A kór által érintett emberek feltehetően szintén a mérgezett halak fogyasztá-

sától betegedtek meg.

1984-ben egy Indiában bekövetkezett környezeti katasztrófa sokkolta a világot. December 2-án a bhopali Union Carbon gyomirtó szereket gyártó vállalatnál következett be robbanás, amelynek nyomán mintegy negyvenöt tonna ciántartalmú gáz került a légkörbe. A mérgező anyag szinte pillanatok alatt hatott: ezrek vesztették életüket, még mielőtt tisztázódott volna, hogy mi is tör-

Az Aral tenger haldoklása, műholdas felvételen

tént tulajdonképpen. A halálos áldozatok száma hónapokon át növekedett, és végül meghaladta a tizenhatezret, a mérgezés azonban több mint félmillió ember egészségét károsította. A ciánvegyület sok gyermeknél okozott vakságot, idegrendszeri-mozgásszervi megbetegedést

A csernobili Hiroshima

A közelmúlt legszörnyűbb környezeti tragédiáját az ukrainai csernobili atomerőmű 4. számú reaktoránál bekövetkezett robbanás jelentette. 1986. április 26-án ennek nyomán több mint ötven tonna radioaktív anyag került a légkörbe. A mérgező port a légáramlatok Észak- és Nyugat-Európa felé sodorták, így jelentős területek fertőződtek meg a Szovjetunió határain túl is. A katasztrófa kihatásait súlyosbította az a körülmény, hogy a moszkvai hatóságok nem közölték a tragédia híreit. Következésképpen az illetékesek most is titkolni akarják: hivatalos adataik szerint a robbanás négyezer ember halálát okozta. Nemzetközi szakértők és megfigyelők szerint azonban a Hirosimára és Nagaszakira ledobott atombombáknál jóval magasabb sugárszinttel járó robbanás több tízezer életet követelt, a megbetegedések száma pedig néhány százazere tehető. A radioaktív fertőzés nyomán sokezer torszülött született,

kisgyermek ezrei szenvednek pajzsmirigyrákban.

A robbanás színhelyét harminc kilométeres körzetben mindmáig lezárva tartják, a sérült reaktort pedig hatalmas betonszarkofággal vették körül, karbantartásán jelenleg is négyezer ember dolgozik. A betonborítás azonban repedezni kezdett, ismét felkeltve a nemzetközi közvélemény aggodalmát.

Újabb Holt-tenger?

Az eddigi legsúlyosabb környezeti katasztrófát azonban minden bizonnyal a Szovjetunió 1960-ban beindított nagy öntözési terve okozta, amelynek következményeire idén tavasszal hívták fel a világ közvéleményét Ban Ki-Moon ENSZ-főtitkár. A grandiózusnak szánt szovjet projekt nyomán elterelték az Aral-tengert tápláló két folyót, a Szir-Darját és az Amu-Darját, aminek következtében a 60 ezer négyzetkilométer felületű, Írország területénél háromszor nagyobb, átlagosan 70 méteres mélységű Aral-tenger szintje csupán az utóbbi 20 év során 10 méterrel csökkent. Az Aral-tenger jó része ma már megfeneklett hajókkal tarkított sivatag, amelynek élővilága jó részt kipusztult. A tenger összezsugorodása kiválóan megfigyelhető a műholdas felvételeken is. Szakemberek szerint nincs messze az idő, amikor az Aral-tenger már csak emlék lesz. ◀

Európai Unió – magyar soros elnökség

A nyugat-balkáni nyitás politikája

Az Európai Unió soros elnökségét január 1-jétől fél évre Magyarország tölti be. A közösség irányítása a közelmúltban változáson ment át. Sorozatunkban időről időre a Budapest előtt álló feladatokat, a magyar uniós célokat mutatjuk be.

Gy. Z.

Közeledik 2011. január 1-je, amikor Magyarország veszi át fél évre az Európai Unió soros elnöki tisztségét. Ahogy halad az idő, sokasodnak az ezzel összefüggő diplomáciai események; a budapesti Külügyminisztérium – néhány ország korábbi tapasztalatából okulva – markáns elképzeléseket fogalmaz meg a hat hónappal kapcsolatban, és sorozatosan megnevezi azokat a témákat, amelyekre prioritásként tekint. A küszöbön álló feladatok a Bem rakpart reményei szerint egyaránt szolgálják az ország és az Európai Unió érdekeit.

Vita az országnévről

Korábban már többször is elhangzott, hogy minden jel arra mutat: a soros magyar elnökség idején írják alá a

csatlakozási szerződést Horvátországgal. Ezt Budapest kifejezetten saját sikeréért értékeli – még akkor is, ha csak a tárgyalások lezárására kerül sor –, és biztatást merít belőle, hogy külpolitikája még erőteljesebben forduljon a Nyugat-Balkán felé. Német Zsolt magyar külügyi államtitkár szerint Magyarországnak el kell érnie, hogy az Európai Unió napirenden tartsa a bővítést a régió irányába.

„Magyarország sikeres diplomáciával az esedékes uniós elnökség idején előbbre viheti a nyugat-balkáni államok európai integrációját” – vélekedik Juhász József történész. A Balkán-szakértő arra emlékeztet, hogy Horvátországon kívül egy másik nyugat-balkáni állam is az uniós tagjelöltje, mégpedig 2005 óta Macedónia, de a csatlakozási tárgyalások megkezdését Görögor-

szág blokkolja. Athén ugyanis nem fogadja el, hogy Szkopje egy északgörög tartomány nevét vette fel, és attól tart, hogy ez mögött területi követelések vannak. Ez az oka annak, hogy a nemzetközi porondon következetesen a „Former Yugoslav Republic of Macedonia”, azaz a „Macedóniai Volt Jugoszláv Köztársaság” elnevezés van használatban. (A magyar nyelv kiválóan megkülönbözteti Macedóniát a görög Makedónia tartománytól.)

Várakozó tagjelöltek

Tagjelöltségre várakozik továbbá Albánia, Szerbia és Montenegró, amelyek már beléptek az „előszobába”, azaz társulási szerződést kötöttek az EU-val. Sőt: Montenegró – igaz, egyoldalúan – még a közös valutát, az eurót is bevezette. A törté-

nész szerint azonban nem éppen ezért, de a legjobbak Podgorica esélyei. Montenegró a jövő hónapban várhatóan megkapja a hivatalos tagjelölti státust, és a soros elnökségre készülődve Budapest szeretné, ha egyúttal kitűznék a csatlakozási tárgyalások megkezdésének időpontját is.

A jelentkezők közül Koszovóval még társulási egyezménye sincs az uniónak, pedig ez több vonatkozásban is a bővítés irányának az alfája és ómegája. A függetlenségét önállóan kikiáltó volt szerb tartományt nem ismeri el országként – az uniós huszonhét tagállamból – Románia, Szlovákia, Ciprus, Görögország és Spanyolország. Vitája van Pristinával Belgrádnak is, jóllehet Brüsszel a Szerbiával folytatandó tárgyalások megkezdésének előfeltételül szabja a kérdés rendezését és Koszovó függetlenségének tudomásul vételét.

Az első iszlám állam

A nyugat-balkáni politika kialakításánál, alakulásánál

fontos szempont, hogy a húszmillió lelket számláló régió igencsak összetett, hiszen rendkívül eltérő az országok felkészültsége. A térség integrációját az is nagymértékben befolyásolja, hogy miként alakul az uniós viszonya Törökországgal és a keleti partnerség részesével. Az esetleges török uniós tagsággal összefüggésben több tagállam – elsősorban azok, amelyekben népes muszlim közösség telepedett meg – félti a keresztény értékeket az iszlám térhódításától.

Albánia a kommunista rezsim idején a világ egyetlen olyan országa volt, amely alkotmányban deklarálta, hogy ateista állam, a rendszer összeomlását követően azonban rögvést újranyitott a templomok és imaházak. A lakosság kilencvenöt százaléka vallja ma magát az iszlám hívének, és buzgón gyakorolja is vallását. Amikor pedig Bosznia-Hercegovina elszakadt a milosevicsi Jugoszláviától (1992-ben), a frissen megválasztott elnök, Alija Izetbegovic büszkén hirdette, hogy ő az első mu-

zulmán állam megalapítója a Nyugat-Balkánon, gyakorlatilag egész Európában.

A szakadás szélén

Ez viszont ahhoz vezetett, hogy az adott országban élő közösségek saját tagköztársasághoz jutottak. Külön államberendezkedést hoztak létre a keresztény horvátok, akik korábban támogatták a főleg Sarajevó által erőltetett egységesebb államot, jelenlegi céljuk viszont az, hogy a bosnyák-horvát föderációból kiszakadva létrehozassák saját önálló entitásukat, amivel már három részből állna Bosznia-Hercegovina.

Különváltak a keleti ortodox szerbek is, akik politikai vezetőkkel együtt azért ellenzik az egységes államot, mert attól félnek, hogy abban a bosnyák többség lenne az úr, s ők alávetett helyzetbe kerülnének. A három elkülönülő népcsoport között tehát olyan mértékű az etnikai feszültség, hogy annak terhét az Európai Unió nem vállalhatja magára. ◀

Lap-top

A nap címe. A bulldog és az elkényeztetett dáma, *Gándul*.

Magyarázat. Nem nehéz kitalálni, hogy Rodica Ciobanu a demokrata-liberálisok két vezető politikusról, Vasile Blagáról és Elena Udreáról ír vezércikkében. Írása apropója az, hogy kedden Teodor Baconschi külügyminiszter bemutatta kereszténydemokrata platformját a nagyobbik kormánypart vezetőinek, és „ezzel hivatalosan is elkezdődött a választási kampány a PD-L-ben”. Ciobanu szerint izgalmas belső harcok várhatók, s bár a táborok még nem körvonalazódtak, a „bulldognak” és a „dámának” egészen biztosan szava lesz majd a végkifejlet alakulásában. „Udreára ebben a folyamatban a katalizátor szerepe hárul: mobilizálja a pártot, segít az erővonalak letisztulásában. (...) Azt a benyomást kelti, hogy őt érdekli a leginkább a PD-L sorsa. Ambíciós, határozott, s nem csak az alakját féltve emészt fel oly sok kalóriát” – hangzik a fejlesztési miniszter jellemzése. Elena Udreáról a *Gándulban* soha nem írtak ennyi szépet.

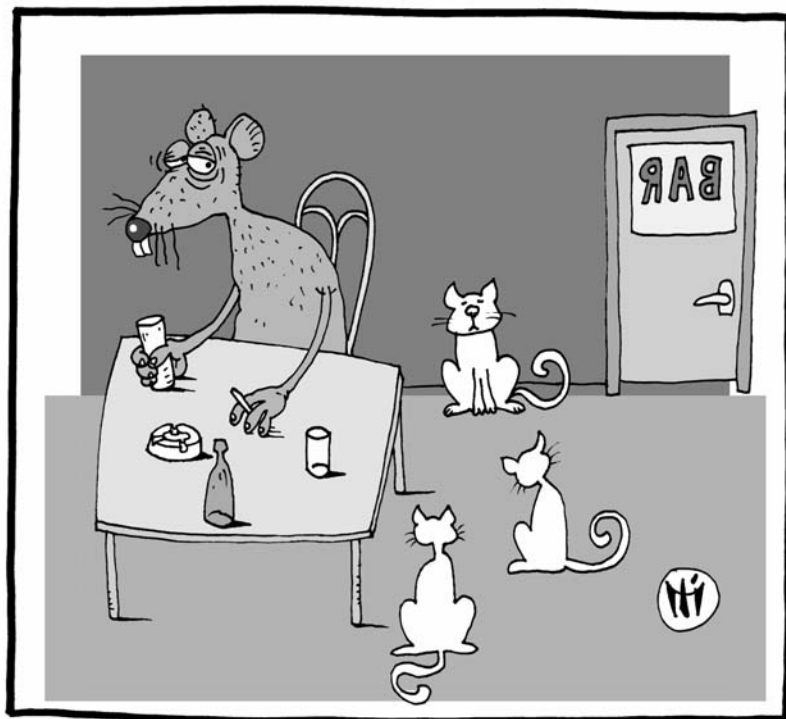
Iliescu. Határozottan tagadja Ion Iliescu, hogy a szociáldemokrata-liberális pártszövetség híve lenne, szerinte az újságírók forgatták ki a szavait. A román baloldal nagy öregjével a *Puterea* készített interjút. A riporternek sikerült sarokba szorítani a politikust, aki végül kibökte, hogy a jelenlegi hatalomra csak a PSD-PNL-kormány lehet az alternatíva, ami, ugye, azért mégis szövetséget feltételez. „Igaz, de csak a választások után” – nyugtázta Iliescu.

Öregember nem vénember. A hazai sajtó napok óta azon csemegézik, hogy a román színjátszás két nagy öregje, az Anca Pandrea – Iurie Darie házaspár minden gátlását levetkőzve meztelenül összebújt a hitvesi ágyban és lefotóztatta magát az egyik napilapban. A 81 éves Darie megjegyezte, szívesen játszana pornófilmben is, de csakis az élete párjával. Színész nemzedéktársai nyilván megütköztek a gesztuson, rossznyelvek szerint pedig Darie Alzheimer-kóros.

Minden napra egy mondat

A különbség a tehetség és az ostobaság között az, hogy a tehetségnek megvannak a határai. Albert Einstein

Delirium tremens

Horváth István

A halál

SZELLEMLIDÉZÉS

De hogy valóban erősen remélhetjük, hogy a halál valami jó, azt megérthetjük a következőkből is. Mert két dolog közül egyvalami a halál: vagy abból áll, hogy a megholt semmivé lesz és egyáltalán semmit sem érzel már, vagy pedig – ahogyan mondogatni szokták – abból, hogy a lélek itteni helyét egy más hellyel váltja fel és máshová költözik. És ha semmi érzékelése sincs, hanem olyan, mint az álom, amelyben alvás közben még álmoképeket sem látni, hiszen akkor csodálatos nyereség a halál. Mert úgy hiszem, ha valakinek ki kellene választania azt az éjszakát, amelyben úgy aludt, hogy még álmoképet sem látott, azután élete többi éjszakáját és napját e mellé az éjszaka mellé állítva meg kellene fontolnia és meg kellene mondania, hány napot és éjt töltött már el életében kellemesebben és jobban, mint ezt az éjszakát – akkor, úgy gondolom, nemcsak valamely közönséges ember, hanem maga a nagy király is úgy találná, hogy a többihez képest nagyon könnyen meg lehet azokat a napokat és éjteleket számlálni. Ha tehát ilyen a halál, én bizony nyereségnek mondom; mert így egész ideje nem tűnik többnek, mint egyetlen éjszakának. Ha pedig a halál valamiféle elköltözés innen egy másik helyre, és igaz, amit mondanak, hogy ott vannak mind a megholtak, akkor mi lehetne ennél nagyobb jó, bírák? Mert ha valaki Hádész országába ér, és megszabadulva az itteni állítólagos bíraktól, megtalálja majd ott az igazi bírakat, akikről azt tartják, hogy ott ítélkeznek, Minósz, Rhadamanthüsz, Aiakosz, Triptolemosz és mind a többi félistent, aki életében igazságos volt, vajon lehet-e rossz ez az átköltözés.

Platón: Szókratész védőbeszéde, fordította: Devecseri Gábor

Demokrácia központok EMNT-módra

A harmadik magyar párt megalakítása mellett még egy olyan fontos bejelentést tett a napokban Toró Tibor, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács (EMNT) ügyvezető elnöke, amivel ha nem is pumpálja fel azonnali életörömünket, de értelmet, tartalmat ad hétköznapjainknak. A magyarok lakta megyékben az elkövetkező hetekben, de mindenképpen még az év végéig, az EMNT égisze alatt, létrehozzák az úgynevezett demokráciaközpontokat. Talán mondanunk sem kell, hogy azért, mert a demokrácia eddigi hazai fórumai, benne a választás, a népképviselő és hasonló csapnivalóan működtek. Magunkra vetítve némi iróniával azt is mondhatnánk, hogy azért, mert a magyarság soraiból nem azok kerültek hatalomra, akiket az EMNT szeretett volna. Az elhanyagolható csekélység, hogy a tanács mindaddig ad-hoc bizottságként, egyféle civil szervezetként működött, létrehozói nem törték magukat jogi személyként bejegyeztetni, mert ez bizony sok talpalást igényel. De örvendezzünk, mert az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács demokráciaközpontjai majd helyükre teszik a dolgukat. Sok-sok problémával foglalkoznak, elsősorban társadalmi és gazdasági kérdésekkel, ezenkívül azzal, hogy azok szereplői, s főleg vezetői hogyan tartják be a játékszabályokat. Ugyanakkor viszont a demográfiai helyzet alakulása is figyelmük központjában lesz. Az nem eléggé világos, hogy az itteni vagy a magyarországi, netán csak az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács emberei közt érvényesülő játékszabályokat. Okunk van fel tételezni, hogy az anyaországi szabályok betartása is követelmény lesz, hisz Toró szerint a központok kialakításához Budapest anyagiakkal is hozzájárul. Márpedig régóta ismert, hogy aki a pénzt adja, annak beleszólása is van, ha úgy tetszik az ő nótáját fújni, húzni kell ám, ha valamilyen oknál fogva az nem is tetszik nekünk. Milliós erdélyi magyar honfitársammal együtt magam is epekedve várom: hogyan oldják meg ezek a központok például az országos átlagnál nagyobb székelyföldi munkanélküliséget, az átlagnál alacsonyabb ottani kereseteket, vagy a váradi utcanévtáblák ügyét. Az is érdekel: miként varázsolnak Toróék központjai több magyar gyermeket Erdélybe. Netán a házasságkötéseket is kezükbe veszik? Előadásokat tartanak a szaporodás szükségességéről, vagy inkább pénzzel hatnak a nemzőképes nemzedékre? Reménykedjünk, ha már több központja is lesz, végre igazi demokrácia árasztja el Romániát!

Sike Lajos

Izlandi példastatuálás

A mozdonyvezetőt, aki kisiklatja a vonatot, felelősségre vonják. A politikus, aki országát siklatja ki, megússza. Vagy legalábbis eddig megússza. Ezentúl? Ezentúl talán már minden más lesz, miután egy kis északi államban eddig példa nélküli, de meglehetősen precedens értékű esemény történt.

Az izlandi parlament nemrég megszavazta, hogy Geir Haarde volt miniszterelnök ügyét a Landsdomur elé kell terjeszteni. Izlandon 1905-ben alakult meg a Landsdomur, az a különleges parlamenti bíróság, amelynek a feladata, hogy ítéletet mondjon a kormányzat azon tagjai felett, akik bűncselekményt követtek el. Igaz, hogy a testületet megalakulása óta még sohasem hívták össze. Most valószínűleg összeül.

Az izlandi parlament döntésének alapja az a jelentés, amely megállapította, hogy Geir Haarde kormányfőnek sokkal többet kellett volna tennie azoknak a gazdasági károknak a megakadályozása vagy korlátozása érdekében, amelyeket az izlandi bankok 2008 őszi összeomlása okozott.

Ambrus Attila

Ha az 59 éves volt kormányfőt a Landsdomur bűnösnek találja, akár két évi börtönbüntetésre is ítélik. S ez lenne az első alkalom, amikor egy exkormányfőt azért zárnak be, mert rossz válságkezelő intézkedéseket hozott. Pedig hozott, nem mondta azt, mint kelet-európai kollégái, hogy semmit sem kell tenni a krízis ellen, elmúlik az majd magától. Vagy másoktól, a nálunk gazdagabbaktól. A 2008-ban kirobbant válságig az izlandiak életszínvonal a legmagasabbak közé tartozott. Az egy főre eső GDP összege megközelítette a 40 ezer dollárt. (A romániaiak négyszerese! Noha lakosainak száma mindössze 300 ezer.) A sziget elsősorban a halászatból élt, de később rájött, hogy a banküzlet jobban jövedelmez – ez lett a vesztesége. Amikor a hitelpiac összeomlott, az izlandi bankokban annyi külföldi pénz volt letébe helyezve, hogy összege hat-szorosan haladta meg az ország éves bruttó hazai össztermékét. Izland érthetően nem tudta a betéteseket kifizetni. A kormány ekör államosította az ország három legna-

gyobb bankját, hogy stabilizálja a pénzügyi rendszert – de ez nem sikerült. Izland ekkor kénytelen volt – nyugati országgént évtizedek óta először – segítségért fordulni a Nemzetközi Valutaalaphoz. (A jelentés egyik vádpontja éppen ennek a helyzetnek a meg nem előzése.)

Talán a magyar politika baklövéseit ismerő RMDSZ-nek sikerül meggyőznie koalíciós partnerét, hogy ne robbogjon feltartóztatlanul ezen az úton a csőd felé!

Geir Haarde azzal védekezett, hogy nem a miniszterelnökként tett lépései okozták a bankok összeomlását, s a bankválságot sem ő, sem pedig a kormánya nem tudta volna megelőzni. Mégis előfordulhat, hogy a globális

gazdasági válság helyi következményeiért egy miniszterelnököt állítanak bíróság elé. A történet áthallásos. Kelet-Európa több államában, köztük Magyarországon és Romániában is az. Kövér László, a magyar Országgyűlés elnöke azt mondja, az elmúlt nyolc évben nemcsak a fejlesztési források apadtak el, de az önkormányzatok kötelező feladataihoz járó pénzt is évről évre csökkentették, a kistérségi fejlesztéseket a felszámolás útjára lökték, megszüntették a közlekedési vonalaikat, kispos-

táikat, elsorvasztották az iskoláikat. Ezt szerinte az elhibázott, sőt, megítélése szerint szándékosan gonosz politika okozta. Romániában az elmúlt évtized Magyarországához nagyon hasonló folyamatok zajlanak. Egy kis fáziseltolódással. Talán a magyar politika baklövéseit ismerő RMDSZ-nek sikerül meggyőznie koalíciós partnerét, hogy ne robbogjon feltartóztatlanul ezen az úton a csőd felé! A minimáladó eltörlésével sikerült. Eredményesnek tűnik a kisnyugdíjak megadózásának megakadályozása is. Az elmúlt hónapok pozitív kormányintézkedéseinek szinte mindenike RMDSZ kezdeményezés volt. Ezt el kell mondani! Különbözőben az fog történni, ami történik, hogy mások magunknak tulajdonítják azokat. Talán.

Ami bizonyos: Geir Haarde az első a miniszterelnökök közül, akinek azzal a váddal kell szembenéznie, hogy eredménytelenül kezelte a válságot, sőt több tízezer embernek okozott károkat. És az is biztosra vehető, hogy nem ő lesz az utolsó. Miként az is, hogy az unió keleti szegletében mikor vonnak felelősségre politikust azért, mert nem révbé, hanem viharba kormányozta az országot. Majd ha a tenger befagy!

Röviden

Körüton Krasznahoraki

A tökéletesről – és ami nem az címmel felolvasó körúton vesz részt Krasznahoraki László Kossuth-díjas író, a *Sátántangó*, *Az ellenállás melankóliája*, *Az urgai fogoly* szerzője, a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia tagja. Az író korábban Kolozsváron lépett fel a Korunk Akadémia keretén belül. Holnap, 18 órai kezdettel a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem stúdióteremében fog felolvasni, vasárnap pedig a Székelyudvarhelyi Városi Könyvtárban. A sepsiszentgyörgyi Bod Péter Megyei Könyvtár Gábor Áron termében kedden, szerdán pedig Csíkszeredában a Székelyföld szerkesztőségében olvas fel az író.

Szántíz éves a Szigligeti Társulat

A nagyváradi kőszínház megnyitásának 110. évfordulója alkalmából egész napos ünnepi programsorozatot szervez ma a Szigligeti Társulat. Az emléknapi első, reggel tíz órakor kezdődő programja a színház épületében való barangolás, melyen a társulat színművészei kalauzolják végig az érdeklődőket. Egy órától kerekasztal-beszélgetést szerveznek, melyen az épület felújításáról beszélnek az illetékes szakértők, helytörténészek illetve építészek. Este hét órától nyílt próbát tart a társulat.

Pădureț Mónica kiállítása Kolozsváron

Pădureț Mónica marosvásárhelyi származású, jelenleg Bukarestben élő kerámiaművész kiállítását nyitják meg ma este 18 órától a kolozsvári Korunk Stúdiogalériában. A főváros betonzaja mögé elrejtett Kis Párizs-i utcák egyik házikójának kemencéjéből kibújt cserépmesék elevenítik fel az egykori ember elveszett őszinteségét és fantáziáját. Pădureț Mónica kerámiái által. A kiállítás naponta 10–14 óra között látogatható.

Lengyelországba készül a sepsiszentgyörgyi színház

Hírösszefoglaló

Lengyelországi turnéra készül a sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház társulata Witold Gombrowicz *Yvonne, burgundi hercegnő* című darabjával. A Bocsádi László által rendezett előadás Radomban, a Pow-szechny Színház által szervezett IX. Nemzetközi Gombrowicz Fesztivál keretében kerül bemutatásra október 21-én.

A 20. század egyik legkiválóbb, egyik művészeti irányzatba sem besorolható drámaírójának groteszk komédiája elsősorban a generációs lázadások problematikáját, a társadalmi szabályok ellen feszülő egyéni szabadság kérdéskörét járja körül. Mindannyiunk élete szigorú formák között zajlik; legyen szó öltözködésről, étkezésről vagy egyszerű beszélgetésről, mindannyian megadott sémák szerint járunk el. Fiúk nem hordanak szoknyát, a levestálba kézzel belenyúlni nem illik, s ha kérdezik az embert, illendő válaszolni.

A Tamási Áron Színház társulata az *Yvonne, burgundi hercegnő* című darabot adja elő

Mi történik azonban, ha valaki mindezt semmibe veszi, mint Yvonne, Gombrowicz darabjának címszereplője? Tán makacsul megtagadja a választ? Vagy netán nem is tudja, miről van szó? Semmi beveszi a kérdést? Talán valami ellenvetése van? A világgal szemben? Vagy a kérdés rossz? Yvonne viselkedése mindenestre fenekestül fel-

fordítja Ignác király konzolidált udvarának életét. Az etiketthez idomított világban egyetlen ember kiismerhetetlensége ezernyi bűnt, titkolt szenvedélyt és tisztességtelen vágyakozást hoz a felszínre.

A Tamási Áron Színház *Yvonne, burgundi hercegnő* című előadása a 2008-as kisvárdai Határon Túli Magyar Színházak XX. Találko-

zóján elnyerte az Oktatási és Kulturális Minisztérium Nagydíját; Kicsid Gizella, Mátray László és Pálffy Tibor színművészek egyéni alakításdíjakat nyertek; Nemes Levente pedig az előadásban nyújtott kimagasló alakításáért elnyerte a *Duna Televízió* különdíját. A 2008-as VIII. Pécsi Országos Színházi Találkozóan az előadásban nyújtott

tott Kamarás alakításáért Pálffy Tibor színművész a Legjobb férfi epizódszereplő díját nyerte el. Ugyancsak 2008-ban Pálffy Tibor az év legjobb férfi epizódszereplőjének járó Színkritikusok Díját is elnyerte Magyarországon ezzel az alakítással. 2009-ben az UNITER (Romániai Színházi Szövetség) öt kategóriában jelölte díjra az előadást: Bocsárdi Lászlót a Legjobb rendező kategóriában, Bartha Józsefet a Legjobb díszlettervező kategóriában, Mátray Lászlót a Legjobb férfi főszereplő kategóriában, Pálffy Tibort a Legjobb férfi epizódszereplő kategóriában, az előadást pedig a Legjobb előadás kategóriában. Az előadás 2008 májusában Budapesten, 2010 februárjában pedig Bukarestben turnézott nagy sikerrel, mindkét vendégjátékra tévéfelvételt is készült. A lengyelországi kiszállás előtt, október 16-án, szombaton este 7 órától a sepsiszentgyörgyi közönség is újra láthatja az előadást a színház Kamaratermében. ◀

Turnézik az Ördögtérge

ÚMSZ

Budapesten, a Hagymányok Házának meghívására az Állami Népi Együttes színpadán lép fel szombaton a kolozsvári Ördögtérge Néptáncegyüttes *Feketető – a körösfeketői vásár táncban és énekekben* című táncműsorral.

Az elmúlt egy évben több nyertes pályázatnak és támogatónak köszönhetően az együttes gyűjtőkörúton vett részt több erdélyi faluban. Erre a tapasztalatra alapozva újították fel *Feketető – a körösfeketői vásár táncban és énekekben* című műsorukat, amit a budapesti bemutató után novemberben a sepsiszentgyörgyi Országos Néptánc-találkozó gálaműsorában is

előadnak. Az együttes időközben a 7. Kolozsvári Népzene- és Néptánc-találkozó előkészületein dolgozik, amelyet november 20-án tartanak a kolozsvári Diákművelődési Házban. Vendégük számos tánccsoporthoz és hagyományörző mellett Berecz András népdalénekes, mese-mondó lesz. „Nagy ugrás volt az Ördögtérge életében, hogy a tízperces koreográfiákról áttértünk az egészestés műsorokra. Közben szeretnénk hívek maradni a csapat eredeti elképzeléséhez, hogy hagyományait és kultúráját ismerő és gyakorló fiatalokból közösséget szervezzünk Kolozsváron” – mondta Stanik Bence, az Egyesületi Tanács tagja. ◀

Alkoholisták lépnek fel a kolozsvári színházban

Hírösszefoglaló

Visky András *Alkoholisták* című drámája a 2010/2011-es évad harmadik bemutató előadása a Kolozsvári Állami Magyar Színházban. A Tompa Gábor által rendezett színmű bemutató előadása holnap este 8 óra körül lesz a színház stúdiótermében.

A dráma alapjául egy interjú szolgált, amely Szűcs Teri *Mi az hogy csodálatos?* című könyvében jelent meg. Ebben egy erdélyi kisvárosban élő, súlyosan alkoholista nő beszél az életéről, miközben arra próbál választ találni,

miért jutott ilyen esett állapotba. Az interjú idején főhősünk már „száraz”, azaz „szabadult” alkoholbetegnek tekinthető, mondati mindazonáltal még mindig széthullottak, töredékesek, ám mégis élesek és megrázóan hitelesek voltak. Éva, a kisváros körberajongott szépe, énekesi-színészi pályára készül, ám a véletlen úgy hozza, hogy szerelmes lesz egy híres bukaresti színészbe, akit azonban csak a rövid távú románc érdekel. Az egri Gárdonyi Géza Színházban, valamint a szerb Sabacko Pozoriste színházban is műsoron tartott, a hu-

mort a tragikummal vegyítő darab Éva belső útját követi nyomon a saját története visszautasításától, önmaga elfogadásáig.

A *Júlia*, a *Tanítványok* és a *Visszaszületés* után ez a negyedik Visky András-darab, amelyet Tompa Gábor rendez a Kolozsvári Állami Magyar Színházban. Az előadásban Kézdi Imola, Szűcs Ervin, Farkas Loránd, Albert Csilla, Köllő Csongor és Bocsárdi Magor játszanak. Dramaturg: Visky András, díszlet- és jelmeztervező: Carmencita Brojboiu, zene: Bocsárdi Magor, ügyelő: Borsos Levente. ◀

Új magyar szó

European Journalism Centre

Fiatal vagy? Újságírónak készülsz? Akarsz küzdeni a szegénység ellen?

EUROPEAID CO-OPERATION OFFICE

Az Európai Bizottság EuropeAid Együttműködési Hivatala és az EJC Európai Újságíróközpont pályázatot hirdet 18 és 30 év közötti újságírószakos diákok számára, *Fiatal riporterek a szegénység ellen* (Young Reporters Against Poverty) címmel. A verseny teljes romániai koordinációjáért az *Új Magyar Szó* című, Bukarestben megjelenő országos magyar napilap felel.

A verseny célja felkelteni az EU-tagállamok újságírószakos hallgatóinak érdeklődését a fejlesztési kérdések iránt. Az EU fejlesztési támogatásáról a pályázók saját nyelvükön egy újságicikk (legfeljebb 1000 szó terjedelmű) vagy egy rádiófelvétel (MP3 formátumban, legfeljebb 3 perc) benyújtásával indulhatnak, melyet október 29-ig kell leadni, miután megtörtént a regisztrálás a verseny honlapján (www.youngreporters.net). A pályamunkák középontjában a fejlődő országok gazdasági, társadalmi és politikai fejlődését célzó támogatásnak kell állnia.

A beküldött munkák alapján a 27 EU-tagországból 33 újságírószakos hallgatót választanak ki, akik meghívást kapnak a decemberben megrendezésre kerülő Európai Fejlesztési Napok brüsszeli műhelytalálkozásán való részvételre. A nyertes újságicikkeket/hangfelvételeket a www.youngreporters.net oldalon is közzéteszik.

A műhelymunka lezárása után, a 33 résztvevő az Európai Fejlesztési Napokról szóló médiaanyagot készít, amelyet 2010. december 14-ig mind a verseny honlapján, mint országuk sajtójában megjelentetnek. Európai uniós újságírókból álló zsűri választ ki közülük három fődíjjal (a legjobban megírt riportot, a legjobb rádióportot, illetve a legeredebibb hírt díjazza), akik az Európai Bizottság egyik afrikai partnerországában tehetnek majd helyszíni látogatást.

Bővebb információk az office@maszol.ro email-címen vagy a 0788-715 713 telefonszámon.

A kolozsvári színház *Alkoholisták* című új előadása a humort vegyíti a tragikummal

Fotó: Biró István

A lázadók nyerték a pótlékháborút

Salamon Márton László

Alig több mint huszonnégy óra után beadta a derekát Gheorghe Ialomițianu pénzügyminiszter. A beosztottai lázadását kezelni képtelen tárcavezető tegnap délután – a szerdán spontán sztrájkba lépett alkalmazottak képviselőivel folytatott mintegy három és fél órás tárgyalás (és több korábbi tárgyalási forduló) után – vesztesen hagyta el a minisztériumi „csatateret”. A szeptember elejétől levágtatott bérjellel visszaillesztését követelő mintegy két-háromszáz pénzügyminisztériumi alkalmazott – akik a minisztérium első emeleti folyosóján töltötték egy teljes napot és egy éjszakát – azt az ígéretet kapta, hogy huszonnégy órán belül visszakapják levágtatott au-

Vasile Marica szakszervezeti vezető közvetítette a követeléseket

gusztusi, és további egy héten belül szeptemberi pójtuttatásait is.

Vészkijárat a miniszternek

A sztrájkolók szája íze szerinti végkifejletre vonatkozó információt azonban a tár-

gáló felek teljesen különbözőképpen „csomagolták be”. Míg Ialomițianu a minisztériumi vészkijáratot használva egy szomszédos intézmény, az Országos Statisztikai Hivatal (INS) épületében tartott rögtönzött sajtótájékoztatót, amelyen Sorin Blejannal, az Országos Adóhivatal (ANAF) elnökével együtt azt bizonygatta, hogy a két havi elmaradt bérpótlékot csak és kizárólag teljesítményfüggően osztják majd ki, Vasile Marica, a Sedlex köztestviselői szakszervezeti szövetség vezetője a pénzügyminisztérium épülete előtt várakozó mintegy ötszáz tüntetőt arról biztosította, hogy a miniszter követeléseik maradéktalan teljesítésére tett ígéretet. „Én nem mondom azt, hogy menjetek haza, ez a ti dönté-

Gheorghe Ialomițianu és Sorin Blejan végül beadta a derekát

setek” – tette hozzá mindazonáltal a habozó alkalmazottaknak Marica.

A barikádokon

A tegnapi nap egyébként azzal indult, hogy az éjszakát a minisztériumban töltő alkalmazottakhoz a reggeli újonnan érkezetteket már nem engedték be az épületbe, ahol egy nappal korábban teljes volt a káosz: úgy járkálhatt ki-be bárki, mint egy nyilvános házba. Így aztán a két részre szakadt tüntetők egymással csak a főbejáraton kiszűrődő, illetve behallatszó skandalások révén tartotta a kapcsolatot, s ez a fajta „párbeszéd” állandósult is: hol a miniszter, a kormány, az ál-

lamfő lemondását. Az egy nappal korábbihoz képest a rendfenntartó erők jelentősen megsaporodtak, a nagy létszámban kivezényelt csendőrség pedig átesett a ló túlsó oldalára: nemcsak a tüntetőket, hanem a sajtó képviselőit sem engedte többé az épületbe, ahol az „ellenállók” és a miniszter „csatája” folyt. Azaz, csak egyetlen indokkal – a fiziológiai szükségletek kielégítése végett –, és csakis a földszinti mellékhelyiségekig, ahova szigorú cerberi kísérettel, hang- és képrögítő szerkezetek hátrahagyásával juthattak el az oda kíváncsi újságírók.

Csempészáruk

Azaz hogy voltak sajtósok a tüntetők által „elfoglalt”

első emeleti folyosókon is, de csak azon kevesek, akik az előző éjszakát is ott töltötték, a sztrájkolókkal együtt. Ahhoz ugyanis nem volt elég önbizalmuk vagy bátorságuk a karhatalmakkak, hogy a „lázadók” szemé láttára, élő adásban bírják rá – akár erőszak alkalmazásával – a két hírtelvi-zó riportert és operatort a „háborús” helyszín elhagyására. Így aztán már csak az utánpótlás biztosítása – lemerült akkumulátorok kicserélése, a megelt videokamerák újratöltése – okozott némi fejtorést a tévék stábainak. Ezt végül úgy oldották meg, hogy a sztrájkolóknak a szakszervezetek által bejuttatott élelmiszer-csomagokkal együtt csempészték be a videokamerák „táplálékát” is.

Ami a végkifejletet illeti, a vélekedések megoszlottak. A tüntető pénzügyes alkalmazottak közül sokan bizalmatlanul fogadták az ígéreteket: akkor hisszük, ha a pénz a számlánkon van – tamaskodtak többen is. A késő délutáni órákra azonban már legtöbbször felülkerekedett a fáradtság, és persze a siker reménye. Estére már csak egy kis csoport skandalta még az épület előtt, a szó elszáll, az írás megmarad alapon: „Írja-a-lá, írja-a-lá...”

Megbolydultak a pedagógusok is

A tiltakozáshullám tegnapra elérte az oktatási tárcát is, az esti órákban spontán demonstráció kezdődött a minisztérium épülete előtt: néhány tucat, a megszorító intézkedések miatt felháborodott pedagógus Daniel Funeriu tárcavezető lemondását követelte. Anton Hadăr, az Alma Mater szakszervezet elnöke felszólította a minisztert, hogy még az este folyamán üljön le tárgyalni a tiltakozókkal. Marius Nistor, a Spiru Haret vezetője csatlakozott a tüntetőkhez, és jelezte, kész egész éjjel támogatni az elégedetlenkedőket. A Szabad Tanügyi Szakszervezet is támogatásáról biztosította az akciót, és figyelmeztetett: „nem tudni”, hogy ma hogyan zajlik a tanítás a hazai iskolákban.

Futótűzként terjedt ki a sztrájk az erdélyi megyékre

Antal Erika, Kovács Zsolt, Sipos M. Zoltán

Az egész országra kiterjedt tegnapra a szerdán kezdődött pénzügyminisztériumi spontán tiltakozás: a háromszéki pénzügyi hivatalok bejárait csendőrök őrizték, a sztrájkolók és az ügyintézők nem vehették fel egymással a kapcsolatot az országos munkabeszüntetés idején. Több mint 300 Kovászna megyei pénzügyi alkalmazott vett részt az akcióban, ezért zárva tartott az összes háromszéki pénzügyi hivatal. Foof Ervin, a megyei pénzügyi dolgozók szakszervezetének elnöke lapunknak elmondta: a fizetéscsökkenés és a jutalékok megvonása miatt 60-70 százalékkal csökkentek bevételeik. Az alkalmazottak 60 százaléknak alig 600 lej a bruttó bére, ezért kitartanak, amíg nem rendeződnek kéréseik – jelentette be Foof Ervin.

Perverz helyzet

Ottjártunkkor tegnap a sepsiszentgyörgyi pénzügyi hivatal dolgozói az előtérben gyülekeztek, az épület előtt pedig csendőr állt őrt, és senkit nem engedett be. Lapunk munkatársát csak hosszas egyeztetés után sikerült beengedniük a szakszerveze-

ti vezetőkhöz, de azzal a kikötéssel, hogy nem fényképezhet. Az ajtó előtt tucatnyi adófizető várakozott, mindenki sürgős fizetnivalójára vagy más adminisztratív ügyre hivatkozva próbált bejutni. „Értsék meg, senki nem dolgozik, spontán sztrájk van” – utasította el őket az őrt álló csendőr, aki keserűen tette hozzá, hogy neki is most van a fizetésnapja, de nem kapja meg pénzét, mert a kincstár se dolgozik. Foof Ervin próbálta megnyugtatni az embereket, hogy a határidős kifizetések miatt vállalják a felelősséget, és várhatóan senkinek nem származik gondja a kifizetés elmaradása miatt. Édler András RMDSZ-es parlamenti képviselő lapunknak elmondta: a pénzügyi dolgozók követeléseit megalapozottak, hiszen az intézményben az utóbbi években nem volt fizetésemelés, mert ez a jutalékrendszer állandó fizetéskiegészítéssel minősült át. A jutalékrendszer bevezetése – figyelmeztetett a képviselő – olyan „perverz” helyzetet szült, amelynek eredményeként a pénzügyi ellenőrök nem azon voltak, hogy segítsék az adófizetőt, hanem azt keresték, hogy hogyan tudnak minél nagyobb büntetést kiszabni, hogy minél nagyobb jutalékot kapjanak.

Kávészünet és kintartás „a végsőkig”

Kolozsváron már reggel korán összegyűltek a demonstráló alkalmazottak a helyi adóhivatal udvarán: a szerdai, bekiabálásoktól hangos tüntetést tegnapra fojtott, ám annál feszültebb tiltakozás váltotta fel. Az alkalmazottak láthatóan „kiköltöztek” az irodákból, és hosszú távra rendezkedtek be, dohányzó és kávézó sarkok alakultak ki. A lapunknak nyilatkozó elmondta: nincs más választásuk, mint a „végsőkig” kitartani, a jövedelemcsökkentés ugyanis megalázó helyzetbe hozza őket, a kapott pénz meg sem közelíti a megélhetéshez szükséges minimumot.

Marosvásárhelyen tegnap egyórás sztrájkot tartottak a helyi adóhivatalban, de a hivatalzárás után bent maradtak az alkalmazottak, hogy azonnal pótolják a kiesett munkaidőt. A lelkiismeretes kiszolgálás ellenére mára újra munkabeszüntetést terveztek: az alkalmazottak fegyelmeltemen, de határozottan jelzik: bár tekintettel vannak az adófizetőkre, a mindenki számára sürgős teendőkre, az engedetlenségi akcióról nem mondanak le, támogatják az országos sztrájkot. ◀

Vállalkozásához finanszírozásra van szüksége, ugyanakkor védeltséget keres a piaci és árfolyam-ingadozásokkal szemben?

A megoldás: lej alapú hitel, a teljes futamidőre érvényes fix kamatozással.

9%-os fix hitelkamat a teljes futamidőn keresztül

0,15% havi kezelési költség

Ajánlatunk 2010. szeptember 30-ig érvényes.

A vállalkozás mindenkori tevékenységének finanszírozására a teljes futamidőben fix kamatozású hitelt nyújtunk, amely védelmet biztosít a piaci változásokkal és az árfolyam-ingadozással szemben. Így hatékonyabban tervezheti cégének költségeit, és gondoskodhat az üzletmenetéhez szükséges tőkéért.

www.otpbank.ro
0800 88 22 88

otpbank
Meghívunk egymásnak

hitelek kis- és középvállalkozások számára

HIRDETÉS

Október 15., péntek

Az év 42. hete és 288. napja, hátravan 77 nap

Ma **Teréz, Aranka** nevű olvasóinkat köszöntjük. A Teréz a Terézia női név rövidülése. Az Aranka latin-magyar név, az arany szó kicsinyítőképzős származéka, az Aurélia magyarosítása. Holnap **Gál** napja van. Vasárnap a **Hedvigék** ünnepe. Hétfőn a **Lukácsokat** köszöntjük.

Évfordulók

- 1619-ben Bethlen Gábor erdélyi fejedelem birtokába kerül a pozsonyi várban őrzött Szent Korona.
- 1875-ben Budapesten, a mai Blaha Lujza téren megnyílik a Népszínház Rákosi Jenő vezetésével.
- 1976-ban a stockholmi Nobel-díj bizottság úgy dönt, hogy ebben az évben nem osztja ki a Nobel-békedíjat.

Vicc

Vidéki kislány felel ókori történelemből.
– Mondt meg szépen, kivel harcolt Achilles a trójai csatában?
– Plútóval.

– Egyáltalán nem! Törd még a fejed!
– Néróval.
– Szó sincs róla.
– Akkor Hektorral... de hogy valamelyik kutyánkkal, az biztos.

Recept

Padlizsáncsónak húsrakománnyal

Hozzávalók: 4 db padlizsán, 1 db tojás, 2 db zsemle, 1 hagyma, 40 dkg darált hús, 1 kisdoboz sűrített paradicsom, 1 pohár tejföl, bazsalikom, bors, só, kevés tej, kevés vaj.
Elkészítés: A padlizsánokat megpucoljuk, félbe vágjuk hosszában, és a magjait kikapjuk, hogy csónak alakot kapjunk, megsózzuk és állni hagyjuk. A darált húst összekeverjük a tejbe áztatott, kinyomkodott zsemelével, hozzáadjuk a tojást, az apróra vágott hagymát és bazsalikomot, a sűrített paradicsomot, a borsot és a sót. Az összedolgozott masszát ráhalmozzuk a sótól megmosott csónakokra, kivajazott tepsibe rakjuk őket, és alufólia alatt sütjük 20 percig, majd eltávolítjuk az alufóliát és még 10-15 percig pirítjuk.

Ma

A következő napok időjárása

Szombat: 11°C, 13°C. Erősen felhős vagy borult lesz az ég, és sokfelé valószínű eső, zápor.

Vasárnap: 15°C, 17°C. Csak rövidebb időszakokra szakadozhat fel a felhőzet, többfelé lesz várható eső, zápor.

Jelleg

	Délutáni hőmérséklet	Holnap hajnali hőmérséklet
Arad	15°C	2°C
Brassó	13°C	2°C
Bukarest	17°C	8°C
Csikszereda	13°C	0°C
Kolozsvár	15°C	3°C
Marosvásárhely	14°C	3°C
Nagyvárád	15°C	2°C
Szatmárnémeti	13°C	3°C
Temesvár	16°C	3°C

Készült: Magyarországon az Országos Meteorológiai Szolgálatnál

Erdély területén ma még marad a többnyire gyengén felhős, napos idő, de lesznek tájak, ahol a hajnalban képződött párásság és ködfoltok csak nehezen oszlanak fel. Csapadék nem lesz.

A hatos lottó nyerőszámai:
13, 43, 6, 20, 3, 23.

Gondolatjel Visky István rovata

Nehéz dolog annyira becsülni valakit, amennyire elvárja. A legtöbb ember között azért van távolság, mert úgy érzik, nem kapják meg azt a megbecsülést és tiszteletet, amit megérdemelnének. Minden embert övez tisztelet és megbecsülés. Ez rendszert azokra a tulajdonságainkra épül, amelyek mások számára is hasznosak és kedvesek.

A baj viszont ott van, hogy több jót és hasznot gondolkunk magunkról, mint amennyi van bennünk. Azaz hazudunk önmagunknak és aztán elvárjuk, hogy a világ igazodjon hazugságainkhoz. Önmagunkat igazán csak a másik emberben ismerjük meg. Figyeljünk arra, amit mások szeretnek bennünk, de arra is, ami eltaszítja őket tőlünk.

Horoszkóp

KOS (III. 21.–IV. 20.)
Legyen nyitott az új dolgokra. Ha kell, merjen változtatni. Szeretteit ne hanyagolja el a sok munkavállalás miatt.

BIKA (IV. 21.–V. 20.)
Egy rendezvényen megismerkedik valakivel, aki a jövőben fontos szerepet fog játszani életében.

IKREK (V. 21.–VI. 21.)
Végre tisztázhatják a félreértéseket kedvesével. Az esti rendezvényen már a pusztá megjelenésével is magabiztosságot sugároz.

RÁK (VI. 22.–VII. 22.)
Szerelme félti minden apróságot, botránnyokat kavart. Vitakoznak, de nem változik semmi.

OROSZLÁN (VII. 23.–VIII. 23.)
A munkahelyén határozott fellépésre van szüksége. Megalapozott érveléssel sikeresen veheti az akadályokat.

SZŰZ (VIII. 24.–IX. 23.)
Erősnek érzi magát, és nem is kell nagyon erőltetnie, hogy úgy történjen minden, ahogyan Ön akarja.

MÉRLEG (IX. 24.–X. 22.)
Jócskán elő kell vennie a türelmet, ha nem akar ma nagyon ideges lenni. Próbáljon meg ellenállni a kíváncsiságnak.

SKORPIÓ (X. 23.–XI. 22.)
Olyan emberekkel kénytelen együttműködni, akiknek stílusa más. Ez jó alkalom arra, hogy bizonyítsa nyitottságát.

NYILAS (XI. 23.–XII. 21.)
A kapcsolat elején még minden szépnek tűnik, addig a pillanatra, amikor észreveszi, hogy akivel együtt él, nem olyan, amilyennek elképzelte.

BAK (XII. 22.–I. 20.)
Sokat gondolkozik a jövőjéről, és valószínű, hogy komoly változtatásokra számít rá magát.

VÍZÖNTŐ (I. 21.–II. 19.)
A Hold a Vízöntőbe ér. Jól indul a napja, remekül kijön az Ön körülvevő emberekkel. Szíve tele van érzelmekkel, szerelmmel.

HALAL (II. 20.–III. 20.)
Koncentráljon munkájára, mert ha nem figyel, hibát vét. Komoly stressznek van kitéve, fontos, hogy kipihenje magát.

***	FINOM SZÖVET	SZILÁRDDA TESZT	ANGOL NEMESI CIM	FELKÉSZÍTŐ SÜLI	A MADARAK KIRÁLYA	ÁPOLNI KEZD!	A FOSZFOR VEGYJELE	AZ ELEMZÉS TANA	TŐZEG-MOHALÁP
ELSÁRGUL MIATTA									
FEHÉR PAPIR							NADRAG ELEJE! VONULÓ MADÁR		
SZALONNA LEHET ILYEN							A LEGKEPZŐTÁRSÁ SÜTŐ		
DIVATJAMULT					PÜSPÖKI SZIN ZSAKJELZŐ LEHET				
PITYEREG			JÁMBOR SZALONNÁT PUHIT						
***	RENDET TEREMTŐ ÓRIÁS KIGYÓ								
BÁZIS (RÓV)		VERSENYSZAN NÉMA PETTI				CSÓNÁKGERINC KIGYÓHANG			
TOMPÁN SZINJÁTSZÓ							KÁTRÁNYL APOKI LITER		
REGI TERKÉP									

új magyar szó

Szerkesztőség és kiadó:
013 701 Bukarest, P-ja Presei Libere nr. 1, corp B, etaj III, cam. 342-353 Telefon: 031/405-4088, Fax: 021/317-8847, E-mail: office@maszol.ro

Mb. felelős szerkesztő:
Salamon Márton László

Vezető szerkesztő:
Cseke Péter Tamás

Vezető publicista:
Ágoston Hugó

Főmunkatársak:
Bíró Béla, Gyulay Zoltán, Székedi Ferenc, Szűcs László

Szerkesztők:
Moldován Árpád Zsolt (Aktuális)
Bogdán Tibor (Háttér)
Baló Levente (Kultúra)
Szakács Zsuzsanna (Gazdaság)
Turós-Jakab László (Sport)
Farkas István (Média)
Orosz Anna (Életmód)
Szonda Szabolcs (Színkép)

Olvasószerkesztők:
Osváth Annamária, Nyáguly András

Tudósítók:
Antal Erika – 0788-760573 (Marosvásárhely), Sipos M. Zoltán – 0728-780582 (Kolozsvár), Totka László – 0788-715848 (Nagyvárád), Horváth István – 0747-517574 (Csikszereda), Baloga-Tamás Erika – 0746-375775 (Székelyudvarhely), Kovács Zsolt – 0788-715766 (Sepsiszentgyörgy), Mayla Júlia – 0745-682401 (Beszterce), Sike Lajos – 0788-715687 (Szatmárnémeti), Tamás András – 0744-781709 (Nagyenyed)

Fotóriporter, képszerkesztő:
Tofán Levente

Grafikus:
Horváth István

Tördelőszerkesztők:
Lőrincz Imola, Szabó Ildikó Erzsébet

Terjesztési menedzser:
Béres Attila – 0788-318353

Területi megbízottak:
Baricz István – 0788-488739, Keresztes Csaba – 0746-100830 (Gyergyó), Tósa András – 0788-715481 (Kolozs, Szilágy)

Jogtanácsos:
Czédly József

Hirdetési ajánlat a honlapon és a szerkesztőségben. Előfizethető a Román Postánál (katalógusszám: 19302), közvetlenül a szerkesztőség-nél és előfizetés-szervezőinknél. Magánterjesztők forgalmazzák.

Előfizetési díjak:
1 hónapra 15 lej,
3 hónapra 38 lej,
6 hónapra 75 lej,
12 hónapra 148 lej

Nyomda: Garamond (Kolozsvár)
ISSN 1841-5520

Az Új Magyar Szó bármely részének másolásával kapcsolatos minden jog fenntartva. Értesüléseket átvenni csak az Új Magyar Szóra való hivatkozással lehet. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beküldött leveleket rövidítve, illetve szerkesztve közölje.

Lapunk megjelenését támogatja a

MÉDIAPARTNEREK

Sláger Rádió
fm 105.9
A tegnap legnagyobb slágerei, a ma legfrissebb hírei

agnus
RADIO 88.3 FM
naponta 03-08 és 12-15, csütörtökön 19-23 óra között
a világhálón:
www.agnusradio.ro

Paprika rádió
fülön csíp
95,1 fm

radio
88 fm

rtm
MAROSVÁSÁRHELYI RÁDIÓ
98.9 FM

KOLOZSVÁRI RÁDIÓ
ahol talál a szó

Kikaptak Németföldön a hajdúságiak

Kézilabda

T. J. L.

▶ A német HC Leipzig csarnokában lépett pályára szerdán este a Debreceni VSC-Korvex a női kézilabda-Bajnokok Ligája 2. fordulójában. A hajdúságiak 31-25-re kikaptak. A vasárnap, kaproncai, a horvát Podravka elleni bajnoki ligás megmérettetésre készülő Győri Audi ETO KC a magyar bajnokságban „melegített”, Görbiczék 34-25-re nyertek a Vác ellen. A román bajnok Oltchim vasárnap Râmnicu Vâlcean lép pályára a Bajnokok Ligája C jelű kvartettjében, a francia Toulon Saint Cyr elleni mérkőzésről a *Digi Sport* számol be élőben tizennyolc órai kezdettel. A férfi Bajnokok Ligájában lapzárta után a HCM Konstanca a HC Bosna Szarajevót fogadta, a magyar csapatok szombaton játszanak: az MKB Veszprém a dán KIF Koldingot fogadja, a Pick Szeged pedig a spanyol Cuatro Rayas BM Valladolid vendége lesz. A hétvégén a női EHF-kupa második selejtezőkörében játszanak. A Zilah HC pénteken 17 órától, szombaton pedig 11 órától fogadja a luxemburgi HB Dudelange együttesét. Mindkétszer hazai pályán szerepel a HC Dunărea Brăila is, ellenfele a belga Femina Vise. A szombaton és vasárnap is 11 órakor kezdődő mérkőzéseket a közszolgálati adó hármastornája (TVR3) közvetíti élőben. A hétvégén a lengyel Vistal Laczpol Gdynia vendége lesz a SYMA Vác, a Békéscsaba pedig a szlovén RK Olimpija Ljubljana-t fogadja. ◀

A 123. örökrangadó

A kék-piros steauásoknak van törlesztenivalójuk: rég nem győztek a Dinamo otthonában

Foto: Mediafax

Labdarúgás

ÚMSZ

▶ A válogatott idej utolsó (le)szereplése után ismét a pontvadászat került előtérbe, s a hétvégi 11. fordulón belül is a vasárnap esti Dinamo–Steaua-örökrangadó. A mostani házigazdák 43 mérkőzésen diadalmaskodtak, ellenfeleik csak 34-en, s 45 döntetlen is született az évtizedek során. Érdekes azonban, hogy a legutóbbi tíz összecsapás felén Dinamo-győzelem született és négy döntetlen, úgyhogy a Steauának bőven van törlesztenivalója. A jegyeladás útjeme szurkolóinváziót ígér, hiszen már az első kaszanyitáskor 2500 belépő (az összes tikkett mintegy egyötöde) kelt el, szűk három óra leforgása alatt. A dinamósok nem akarják beengedni a stadionba a Steaua-szur-

kolókat, akiknek azonban 676 jegyet mégis félretettek. Ami kevés, hiszen a kereslet kétszer akkora.

A Dinamo mélyrepülése miatt a legtöbben Steaua-sikert jósolnak, Dumitru Dragomir LPF-elnök pedig az állítja, hogy vereség esetén a Dinamo a kiesés sorsára jut. Ráadásul tegnap a LPF fegyelmi bizottsága felülbírálta saját korábbi döntését, és mégis eltiltotta Andrei Cristeát. A dinamó az Oțelul elleni mérkőzés utolsó percében állította ki Cristian Balaj nagybányai játékezőt, miután az belekönyökölt a galaci Cornel Râpa arcába. A Dinamo vezetősége tiltakozott, a LPF pedig eredetileg törölte a piros lapot. Miután azonban mindenki felhőrdült az igazságtalan döntés hallatán, a Steaua pedig a nemzetközi sportbíróssággal, a TAS-szal fenyegetőzött, tegnap újratárgyalták az ügyet.

A vasárnap esti Dinamo–Steaua-derbi 20.30-kor kezdődik, és a *Digi Sport* közvetíti élőben. Játékezőt a bukaresti Marius Avram.

A 11. forduló már ma megkezdődik, amikor a Rapid–Astra (20.15, *Antena 1*) mérkőzés mellett két nagyon érdekes rangadót is másorra tűztek. A bajnokság egyik meglepetéscsapata, a Gaz Metan Urziceni-ben lép pályára (18 óra, *Gsp Tv*). A FC Vaslui a bajnok CFR 1907-et fogadja, 22 órakor kezdődő mérkőzésről a *Digi Sport* számol be élőben.

Érdekesnek ígérkezik a szombat délutáni (15 óra, *Digi Sport*) Marosvásárhelyi MFC–Temesvári FC-találkozó. Szintén szombaton, 19 órától (*Gsp Tv*), a Pandurii az újonc Sportul Studențescet fogadja Târgu Jiuban. Az Oțelul vasárnap fogadja a Besztercei Gloriát (15 óra, *Gsp Tv*). ◀

Elfogták a „fekete embert”

Híresszefoglaló

▶ Elfogták a hatóságok azt a férfit, aki miatt kedden félbeszakadt Olaszország–Szerbia-labdarúgó-Eb-selejtező. Az olasz rendőrség egy turistabusz csomagtartójában találta meg a szerb ultrák vezérét, akit a sajtó „fekete embernek” keresztelt el. A hatóságok nem hozták nyilvánosságra a nevét, a sajtó azonban úgy tudja, Ivan Bogdanovnak hívják. A stadionban halálfejes fekete pólót és az arcát teljesen elfedő fekete maszkot viselő férfi vezette az ultrákat, szétvágtatta a szerb nézőknek fenntartott szektor védőhálóját és füstbombákat dobott a pályára.

Ivan Bogdanov, a szerb ultrák vezére füstbombákat dobott a pályára

Az Európai Labdarúgó-szövetség (UEFA) súlyosnak minősítette az olasz–szerb Eb-selejtezős mérkőzésen tapasztalt szurkolói rendbontást, és a történet alapos elemzésére vizsgálatot indított.

Az UEFA fegyelmi testülete a hivatalos jelentések beérkezése után, október 28-án elemzi a történeteket, illetve hozzá megdöntéseit. A büntetés lehet egyszerű megrovás, vagy pénzbírság – ezek kevéssé valószínűek –, de akár a jelenlegi sorozatból, vagy az ez után következőkből történő kizárás is. Nem lenne meglepő, ha a meccs három pontját 3-0-s gólkülönbséggel az olasz csapat kapná. ◀

Kosárkrimi Kolozsváron

Kosárlabda

Turós-Jakab László

▶ A nagy meglepetések elkerülték a férfi kosárlabda-bajnokság hétközi harmadik fordulóját, bár Kolozsváron és Nagyváradon is némiképp váratlan eredmény született. A kincses városban nyolc perccel a lefűjás előtt 61-46-ra vezettek a házigazdák a hétszeres bajnok CSU Asesoft ellen, de aztán öt percig csak a ploiești-iek találtak gyűrűbe (61-57). Száz másodperccel a vége előtt 66-62 állt az eredményjelzőn, de nyolc másodperccel a befejezés előtt már 66-68. Kyndall Dykes triplájával ismét a kolozsváriak jutottak vezetéshez, de az amerikai szabálytalankodása után, 1,6 másodperccel a vége előtt, Jason Westrol dobhatott büntetőket. Az amerikai óriási hidegvérrel értékesítette őket, és ezzel csapata 70-69-re nyerte a drámai csatát. A mérkőzés után a szurkolók egy része Marcel Țenter edző lemondását kérte, miután a fiatal edző keze alatt a kedvencek túl sok meccset vesztek az utolsó másodpercekben.

Nagyváradon Cristian Achim vezetőedző is félénken nyilatkozott csapata esélyeiről a sokat erősödött Steaua Turabo ellen, de ta-

nítványai remek játékkal hazudtolták meg, olykor már 17 ponttal is vezetve, végül 88-79-re nyertek.

Nyeretlenek találkoztak, Csíkszeredában, a CSU Atlasis 91-69-re nyert a házigazda Hargita Gyöngye BC ellen, s hazai pályán szenvedett súlyos vereséget a Brassói CSU Cuadrupol is: 51-94 a Temesvári BC-vel. Craiován szoros csatában vesztek a házigazdák (63-70 a BC Argeș Pitești-vel) további két helyszínen pedig érvényesült a papírforma: Medgyesi Gaz Metan–CS Otopeni 99-62, Energia Rovinari–Politehnica Iași 84-60.

A hétvégi negyedik bajnoki fordulóban a TVR 3-nak a CSU Asesoft Ploiești–Temesvári BC-mérkőzésre esett a választása, az élő közvetítés 17 órakor kezdődik.

A listavezető Gaz Metan a fővárosba, a CSM otthonába látogat, ez tűnik a forduló legérdekesebb mérkőzésének. További két összecsapáson nem kizártak a meglepetések, a Steaua Turabo–Energia Rovinari- és BC Argeș–Nagyvárad MSC-találkozóról van szó. A többi négy meccsen a vendégek (Iași–BC Mureș) vagy a házigazdák (U-Mobitelco BT–Csíkszereda, CS Otopeni–Brassó és CSU Atlasis–Craiova) a nagy favoritok. ◀

Röviden

Forduló a kézilabdában

A férfi kézilabda Nemzeti Liga 7. fordulójában keretében szombaton négy mérkőzést rendeznek: Kolozsvári U Transilvania–Bucovina Suceava, Nagybányai Minaur HC–Pandurii Tg. Jiu, Szatmárnémeti MSC–Buk. Steaua, Resicabányai UCM–Buk. CSM. A Székelyudvarhelyi KC ma fogadja a Brassói Dinamót (20 óra, *Digi Sport*), vasárnapra pedig két meccs marad: Temesvár–Nagyvárad és Știința Bacău–HCM Constanța. A női kézilabda Nemzeti Liga 6. fordulójából két mérkőzést már előre lejátszottak: HC Oțelul Galați–Zilahi HC 23-22 és Oltchim–Kolozsvári U-Jolidon 38-30.

Szabadnapos a Vâlcea

A Lupényi Minerul visszalépése következtében szombaton a CSM Râmnicu Vâlcea lesz szabadnapos a labdarúgó Liga 2 Nyugati-csoportjában. A 8. forduló műsora: Szilágysomlyó–Bihar FC, Gyulafehérvár–Dacia Mioveni, UTA–Aradi ACU, FC Argeș–Nagyszebeni Voința, Alro Slatina–Tordai Arieșul, Dévai Mureșul–Gaz Metan CFR Craiova, Poli Iași–Petrolul Ploiești.

Szávay idén már nem versenyez

Szávay Ágnes teniszező fizikai kimerültségére hivatkozva lemondta a hétfőn kezdődő luxemburgi női tenisztornát, s ezzel eldőlt, hogy idén már nem versenyez. Úgy tudja, hogy a világranglistán jelenleg harminchetedik magyar játékos szeretné alaposan kivizsgáltatni a rendszere-sen kiújuló lábsérülését.

Nadal kikapott Melzertől

A világső spanyol Rafael Nadal meglepetésre 6-1, 3-6, 6-3-ra kikapott a nyolcadöntőben az osztrák Jürgen Melzertől a 3,24 millió dollár összdíjazású sanghaji kemény pályás ATP-tenisztornán. A nap másik meglepetését Tomas Berdych kiesése okozta, a hetedik kiemelt cseh klasszist a spanyol Guillermo García-López búcsúztatta: 7-6, 6-3. További eredmények: Novak Djokovic (szerb, 2.)–Richard Gasquet (francia) 6-1, 6-1, Andy Murray (skót, 4.)–Jeremy Chardy (francia) 6-3, 6-4, Robin Söderling (svéd, 5.)–David Ferrer (spanyol, 11.) 7-5, 6-4, Jo-Wilfried Tsonga (francia, 12.)–Florian Mayer (német) 7-5, 6-3.

Overdose nem indul Milánóban

Nem indul vasárnap a milánói versenyen Overdose, a veretlenségét augusztusban Baden-Badenben elvesztett magyar csodáló, helyette valószínűleg november 14-én Rómában fut majd. Mikóczy Zoltán, a versenylő résztulajdonosa azzal indokolta a visszalépést, hogy bár Overdose egyre jobb formát mutatott, ám legutóbbi patkolását követően – amikor körmölték is – elhúzódó pataérzékenység jelentkezett, ami még nem múlt el teljesen.

Eladható a Liverpool

Az illetékes londoni bíróság állásfoglalása szerint el lehet adni a Liverpool labdarúgócsapatát, azaz belátható időn belül megtörténhet a tulajdonosváltás. A döntéssel a bíróság a klub legfőbb hitelezőjének, a skóciai Royal Banknek adott igazat. A pénztintézet azt kifogásolta, hogy a jelenlegi két tulajdonos, az amerikai George Gillett és Tom Hicks megváltoztatta az értékesítés előkészítésével áprilisban megbízott adminisztratív testület összetételét. Utóbbi múlt héten szerdán jelentette be: megállapodott az eladásról a New England Sports Ventures (NESV) nevű céggel, az észak-amerikai profi baseball-ligában (MLB) szereplő Boston Red Sox tulajdonosával, hogy 300 millió fontért megveheti a klubot.

„Léttallérok” az asztalon

Bauer Béla főorvos úgy véli, nem hiúságból, hanem embertársaiért tette pályáján, amit tett

Lehet-e vidéken is tudományos tevékenységet folytatni egy orvosnak? Csupán elhatározás és hozzáállás kérdése, válaszolhatnánk gyermekgyógyász interjúalanyunk példájából kiindulva, aki az elmúlt ötvenhárom év során Szatmárnémetiben tette ezt sikerrel. Tudományos eredményeiért az elmúlt időszakban több kitüntetést is kapott, de a legjobban annak a Pápai Páriz Ferenc-díjnak örül, amelyet nemrég az Erdélyi Múzeum-Egyesület Orvostudományi Szakosztálya ítélte oda neki.

Sike Lajos

► Miért éppen ez a díj a legbecsebb?

– Egyrészt, mert egyedül, vagyis nem megosztva kaptam, másrészt azért, mert eddig elsősorban akadémikusok és orvosprofesszorok vehették át, az orvostudomány olyan kiválóságai, mint például Csögör Lajos, Módy Jenő vagy Feszt György. Mégsem kis dolog egy ilyen névsorba bekerülni!

► Nem ám. A laudációban az olvasható, hogy lelkiismeretes szakmai, kitarító tudományos munkásságáért, gazdag szakirodalmi és közéleti tevékenységéért. Ez a megfogalmazás nagyon sok mindenre utal, de ha most egyet mégis ki lehetne emelni, melyik lenne az?

– Az ötvenből csaknem harminc évet foglalkoztam a gyermekkori visszatérő, krónikus hasi fájdalmak okainak feltárással és megszüntetésével. A hozzáférhető gyermekgyógyászati szakirodalom különböző módon magyarázza ennek okait. A német például pszichés és funkcionális zavarokkal. Én viszont a patkóbelben, epehólyagban és hasnyálmirigyben jelenkező megbetegedésekben, elváltozásokban látom az okokat. Erre egy kiváló szatmári radiológus főorrossal, Lőrinczy Dengezicssel való együttműködésem nyomán jöttem rá. Mintegy ezer gyermek általa szolgáltatott adatainak tanulmányozásával következtettem ki, hogy a krónikus hasi fájdalmak mögött az említett három szerv, illetve azok egyikének betegsége állhat. Ez lehet fejlődési rendellenesség, gyulladás, bélp parazita megjelenése, esetleg rosszindulatú elváltozás. Számomra nagy elégtétel volt, amikor megtudtam, hogy többnyire

ilyen következtetésekre jutottak az angolszász kutatók is. Én először egy szakmai monográfiában közöltem megállapításaimat, majd CD-lemezen is megjelentettem, amiből ez ideig közel tízezer példány fogyott el. Viszont ennél is nagyobb öröm számomra az, hogy ma már nemcsak itthon, de külföldön is egyre többen hivatkoznak a munkámra.

► A laudációban Önről úgy szólnak, mint aki tudományos tevékenységével jelentősen öregbítette a vásárhelyi orvosi iskola hírnevét. Nyilván más tudományos munkák is fűződnek nevéhez, de a témánál maradván: mit javasol annak a szülőnek, aki már három-négy orvosnál járt csemetéjével, de a gyermeknek továbbra is fájdalmai vannak?

– Feltétlenül vigye el a beteg egy olyan intézetbe, kórházba, klinikára, ahol megfelelő felszereltséggel és eláttással rendelkeznek a különböző szervi bajok alaposabb vizsgálatára, különös tekintettel az általam előbb említett szervekre. Főleg a hat hónapostól három-négy éves korig terjedő kicsinyeknél nagyon fontos ez, mert ekkor még könnyebben gyógyíthatók, operálhatók a különböző szervi rendellenességek, ilyenkor kevésbé áll fenn a komplikációk veszélye.

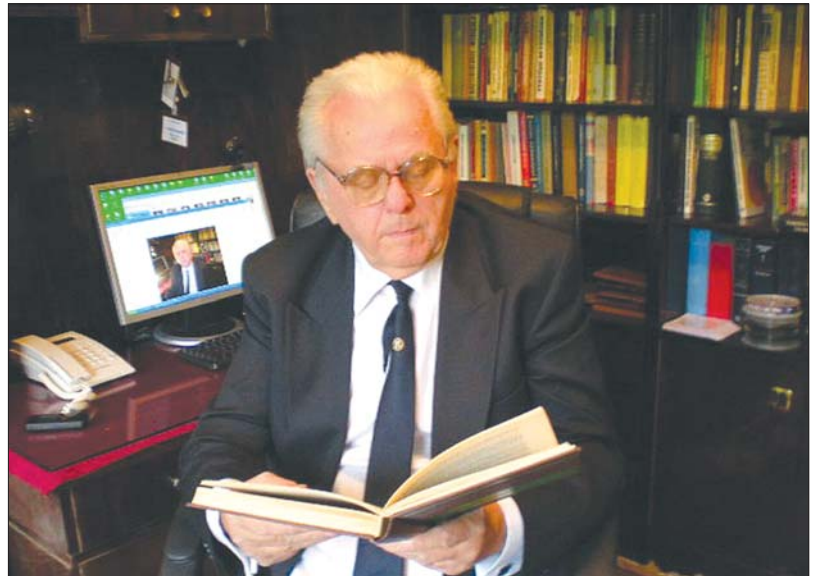
► Az Erdélyi Ki Kicsodában olvastam, hogy közel 170 tudományos munkája jelent meg. Valamennyi a gyermekgyógyászattal kapcsolatos?

– Akik közelebről ismernek, tudják, hogy azért ennyire nem vagyok szakbarbár. Dolgozataim javarésze csakugyan a szakterületemmel foglalkozik, ám van köztük más témájú is. Én írtam meg először a szatmári

kórházak történetét, az 1300-as évektől napjainkig. Meg is jelent az egyik orvosi lapban. Az ilyesmi egyféle kirándulás, ha úgy tetszik, lazítás, mert érdeklődésem fókuszában továbbra is a szakmai dolgok álltak. Csak az utóbbi hét-nyolc évben közel félszáz ilyen dolgot publikáltam. Ugyanakkor megjelent egy ezer oldalas gyermekgondozási tanácsadó, amelyből eddig már háromezer példány fogyott el. Az átlagember számára is könnyen hozzáférhető ismereteket tartalmaz a családi nevelés vagy az iskolaelérés problémáiról, a drog, a cigaretta, az alkohol káros hatásáról, s nem utolsósorban a televízió- és internetfüggőségről. De legálább ilyen kedves gyermekemnek tartom a szatmári katolikus egyház segélyszervezetét, a Caritas által létrehozott Gyermekrehabilitációs Központot, amelynek én voltam az orvosi projektvezetője. Ez az intézet máris nemzetközi hírnévre tett szert.

► Úgy tudjuk, számos szakmai konferenciát szervezett, és most is egy fölöttébb érdekes munkán dolgozik. Vagy már el is készült vele?

– Valóban több nagyobb orvosi tanácskozásnak vagyok kezdeményezője és szervezője. 1985-ben például az országos gyermekgyógyászati konferenciát hoztam el Szatmárnémetibe, 1997-ben pedig az Erdélyi Múzeum-Egyesület hetedik orvostudományi ülése volt nálunk. Nem az én tisztem megítélni, hogy miért éppen hozzánk jöttek. Ami pedig legfrissebb munkámat, a Gyermekgyógyászati atlaszt illeti, csakugyan felkelte a figyelmet. Ez egy igen praktikus, a mai ember igényeihez igazodó kiadvány, 751 oldalon, 800 képpel, s mindhez rövid magya-

A szerző felvétele

rázó szöveggel. Egy kattintás a számítógépen, és meg lehet tudni belőle, hogyan néz ki röntgenfelvételen például a kétoldali tüdőgyulladás. Nem csak egészségügyi intézmények, gyermekotthonok fenntartó egyházak és más szervezetek, de már a *Székelőföld* irodalmi folyóirat is érdeklődik iránta.

► Helyben vagyunk: az orvosok mindig is szerették, sőt, művelték az irodalmat, Csehov vagy Németh László nem is akármilyen szinten. Úgy tudjuk, Ön sem csak kacérokodott vele! Különösen ha arra gondolunk, hogy rangos versenymondó versenyt is nyert, minek okán majdnem elcsábították az orvosiról.

– Elsősorban kiváló tanárimnak köszönhető, hogy kezdettől vonzott az irodalom. Már a szatmári katolikus népiskolában sokat szavaltattak, aztán az Állami Magyar Fiúliceumban Antal Péter tanár úr Banner Zolival együtt, ahogy akkor mondtuk, strapaszavalónak emelt ki. Ami azt jelentette, hogy minden nevesebb al-

kalommal bennünket szólított pódiumra. Később ennek a vásárhelyi orvosi egyetemen is híre ment, és mindenféle alkalomkor szavaltattak, mi több, a Szentgyörgyi István Színművészeti Főiskolára is meghívtak verset mondani. Egyszer József Attila Elégiáját szavaltam, olyan sikerrel, hogy a rektor azt mondta: fel vagy véve, fiam, a színiere! Bedobta a bogarat a fülembe, de némi töprengés után maradtam az orvosin, hiszen akkor már ott a harmadik évet jártam. 1955-ben a Magyar Autonóm Tartomány szavalóversenyén kaptam első díjat, s a zsűriben olyan „nagyágyúk” ültek, mint Szabó Ernő Kossuth-díjas színművész vagy Kovács György. A bukaresti országos döntőn Majtényi Erik és Páskándi Géza biztatott.

► Páskándi Géza azóta is jelen van életében, az elmúlt években nem egyszer emlékezett nyilvános összejöveteleken is a román nacionalizmus által meghurcolt költőre. S ha nem

tévedünk, a Páskándi Baráti Társaságot is Ön hozta létre!

– Az ismeretség, sőt, a baráti viszony Páskándival jóval korábbi. Hét éves kora óta ismerem, attól kezdve, hogy Szatmárhegyről, szülőhelyéről Szatmárnémetibe költöztek. Itt is a Lókertbe, ami egyféle prolinegyed volt. El-elmentem én is oda a sráccokkal focizni, vagy ahogy akkor mondtuk, a bürt rúgni. Meg galambot, nyulat cseberelni. Aztán az iskolában tovább mélyült barátságunk. A fiúliceumban volt külön diákirodalmi körünk, Panek Zoli elnöklétével, s tagjai közt Banner Zoli, Páskándi Géza, jómagam és mások. Ennek a társaságnak a szellemisége ma is velem él. Egyértelmű, hogy a Kossuth-díjas író, költő, a zseniális Páskándi Géza a csapat legnagyobb alakja. Az iránta való nagy tiszteletből hoztam létre tizenhárom éve a Páskándi Baráti Társaságot, amelynek azóta is elnöke vagyok.

Folytatása a 2. oldalon

Dr. Bauer Béla (1931, Szatmárnémeti)

Gyermekgyógyász főorvos. Iskoláit szülővárosában végezte, majd a marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetemen tanult. Először Nagybanán és Kapnikbányán gyakorló körorvos, aztán Szatmárnémetiben gyermekgyógyász szakorvos. 1972–1995 között a szatmári városi kórház főorvosa, osztályvezetője, 1980-tól igazgatója, 1996-tól 2009-ig a Caritas Poliklinika gyermekgyógyász főorvosa. Hosszú éveken

át kutatta a gyermekkori visszatérő, krónikus hasi fájdalmak okait, idevágó tapasztalatait hosszabb tanulmányban jelentette meg. Dolgozott többek között Freiburgban, Stuttgartban, Nürnbergben, Debrecenben, Bukarestben. 1976-tól az orvostudományok doktora, majd – egyedüli szatmáriként – az Egészségügyi Érdemrendet is megkapja. 2006-ban Életmű-díjjal, 2010-ben Pápai Páriz Ferenc-díjjal tüntetik ki.

Mozivászon

Filmek Vargas Llosája

Farkas István

Hagyjuk már Latin-Amerikát, ott csak szappanoperákat „főznek” – foglalhatnánk össze az átlagnéző véleményét, aki szomorúan tapasztalta, hogy Isaura szemű-téjtjére fölösleges volt gyűjteni. Az előítéletekkel telített kijelentés mögötti valóság azonban egészen más – és itt nem csupán José Mojica Marins mexikói rendező '60-as évekbéli (kult)horror-filmjeire gondolok. Ott van például – hogy csak a legfrissebbet említsük, mint ami fontos cikkünk szempontjából is – a perui Claudia Llosa *La teta asustada* (*Fausta éneke*) című, a tavalyi Berlini Nemzetközi Filmfesztiválon Arany Medve- és FIPRESCI-díjjal jutalmazott alkotása, amelyet a Legjobb idegen nyelvű film kategóriában

Oscarra jelöltek. Claudia Llosa nem más, mint az ideai irodalmi Nobel-díjas Mario Vargas Llosa – hogy dél-amerikaiasan mondjuk – kuzinja, Luis Llosa lánya. Azonban nem ő az egyetlen filmbarát a Llosa családban. Vargas 1975-ben a Pantaleón és a hölgyvendégek című, mára nagyon ismert regényéből maga rendezett filmet. A mozgóképes alkotás központjában a regényhez hasonlóan Pantaleón Pantoja százados áll, a mindenki által példaképként emlegetett, kötelességtudó, szorgalmas állampolgár. Egy nap furcsa feladatot kap: meg kell szerveznie a dzsungelben harcoló, csillapíthatatlan szexuális étvágyú katonák számára az úgynevezett hölgyvendégszolgálatot. Századosunk nem ismer akadályt, viszont a nemes cél érdekében meg-

A szerző „verzója” után Francisco J. Lombardi filmesítette meg Mario Vargas Llosa Pantaleón és a hölgyvendégek című regényét (részlet a filmből)

teremt egy civil foglalkozást, ami nem csupán a katonaságot, hanem az egész társadalmat romba dönti. A kezdetben könnyed szórakozást ígérő alkotás nagyon össze-

tett társadalmi és morális kérdéseket boncolgat, így több, mint egy kortárs irodalmi alkotás promója (bár kétségkívül hozzájárult a regény sikeréhez). A film

(akárcsak a regény) zseniálisan karikírozza a perui hadsereg jellemző vallásos fanatizmust és álszentséget, miközben mesterien mutatja be Manuel Apolinario Odría

Amoretti köztársasági elnök országát, illetve annak viszály eszméit. Kivételes erénye a spanyol, illetve mexikói színészek zseniális játéka, amellyel a rendező sikeresen közelít regényének erősségeihez. Az 1956–1959 között játszódó sztorit Francisco J. Lombardi 2000-ben ismét vászonra vitte, ami nem csoda, hiszen a rendező „visszaesőnek” számít ilyen szempontból: Llosa világhírű regényét, A város és a kutyákat (*La ciudad y los perros*) 1985-ben filmesítette meg. A katonaiskola újonc növendékeit, a kutyaként kezelt, nyomorúságos helyzetbe kényszerített ifjak megaláztatásait szemléletes képekben ábrázoló film, sajnos, nem érte el a könyv színvonalát, de emlékezetes alkotása a latin-amerikai filmgyártásnak.

„Léttallérok” az asztalon

Folytatás az 1. oldalról

► **Látok itt a polcon egy kazettát, az van ráírva: Emlékezéseim Páskándiról. Említette, hogy eből barátainak szokott ajándékozni. De tudjuk, hogy esszéket, pamfleket is ír.**

– Egyelőre csak önmagamnak, később döntök sorokról. Asztalra tett tallérajaim címmel viszont összefoglaltam életemet, munkásságomat. Mások mondjanak róla ítéletet. Azt viszont nyugodt lélekkel állítom, hogy semmit sem hiúságból csináltam, hanem azért, hogy használjak embertársaimnak, közösségemnek.

► **Beszélgetésünk végén elárulhatom az olvasóknak, hogy mi rég ismerősök vagyunk, 30-40 éve a gyermekeinket is Ön kezelte. Rendszerint egy flaska jó borral háláltuk meg szolgálatait. Annál nagyobb volt a meglepetésem, amikor megtudtam, hogy Bauer doktornak sokkal több szőlője és bora volt, mint az én családomnak!**

– Az a bor mégis jól jött, mert lemérhettem, hogy az újságírók vagy az orvosok értenek-e jobban a borcsináláshoz. Tudtam, hogy a maga családjában van Csávossy György híres csombordi iskolájában tanult szakember is, de nekem sincs okom szégyenkezni, mert apámnak háromezer tőke szőlője volt Erdődön, apósomnak pedig negyvenezer, egy kicsit odébb, Selénden. Szóval volt hol szőlészkednem, borászokdnom, amiből már jóval kevesebb maradt.

A papírkönyv diadala

Mario Vargas Llosa Nobel-díjáról

Szilágyi Júlia

Élete legszebb napjának vallja azt, amikor elkezdett olvasni. Ezt többen is állíthatják, de egy Nobel-díjas vallomásaként más az akusztikája. Egyre gyakoribb, hogy a jutalmazottnak még a nevérol is, hát még a munkásságáról csak a médiából szerez tudomást a nagyközönség az esemény másnapján. Ami önmagában nem értékszempon, de jelez valamit: kevesebb a könyvelmény, kevesebb az olvasó, mint a hírnévvel járó „big money”, a kiadói bevétel. Sértődött kultúrák várják, hogy sorra kerüljenek, bár a Nobel-díj egyéni teljesítmény jutalma, ha joggal büszke is rá a díjazottal azonos nyelvű közösség. Annak persze örülni kéne, hogy több a világban a méltó várományos, a zseniális alkotó, mint ahány díjat kioszthat a Nobel zsűrije. Mario Vargas Llosa negyven egyetemen doctor honoris causa! Nobel-díja nem volt meglepetés, hanem várható és – a beavatottak számára feltétlenül – vitathatatlan ünnep. Kívárta a Nobel-díjat is! Pedig amúgy türelmetlen ember. Hadd pletykáljunk: tizenkilenc évesen nősült először (az ara tizenhárom évvel idősebb volt, rokona is szegről-végről a vőlegénynek), és még nincs harminc, amikor már három könyve körül gyűlnek a díjak. „Az irodalom is lázadás” – vallja fiatalon, de nem éri be a felismeréssel, beleveti magát a politikába is. Sokféle módon járt többféle irodalmi és politikai iskolába. Tehetsége az irodalomban sok és nagy sikert, elszántsága a politikában olykor csalóadást hozott. Híveinek első-

sorban. Talán neki is. Mindennek, amit akar, amit elér, amit megír, amit elmond, mindig van másodlagos jelentése is. Kifürkészhető vagy abszurd, mint a tevékenyen átélt kortárs idő kérdései és válaszai. A kérdésekkel mesterekhez fordult, mint a filozófus Karl Popper, Isaiah Berlin vagy a gazdaságteoretikus Friedrich Hayek, mindegyik a legjobb a maga területén. A válaszok mégis váratnak magukra.

De: miért akar egy nagy író államelnök lenni? Megpróbálna teremteni egy jobb valóságot? Vagy felmutatni, hogy milyen rossz az, ami van? Csupa kérdés ez az élet és ez a mű. Csupa kihívás és siker és elégedetlenség. Mario Vargas Llosa sokszor átlépte a képzelet és a hatalom közötti határt. Vagy ez a halál is képeletbeli? Veszélyes gondolat, de úgy tűnik, nem idegen Vargas Llosától. A latin-amerikai értelmiségtől sem, mindenekelőtt az íróktól, hiszen róluk tudunk, ők a híresek, és híreket is valamennyien – talán az egy elefántcsont-toronylakó Borges kivételével – fegyverként forgatják valamilyen szabadság szolgálatában. Nemzedékük szavával: elkötelezettjei egy kontinensnyi küzdelemnek.

1936-ban született Mario Vargas Llosa, kortársa a spanyol polgárháború, a második világháború főpróbája, amely sötét korszakot nyitott nem csak Európa történetében. Ugyan egy perui kisváros szülőltje, de egész életében erős szálak fűzték Európához. Árvának lenni szomorú sors, de elvált szülők gyermekének lenni – szégyen. Hetven évvel ezelőtt legalábbis annak számított a perui középosztály felfogá-

sában. Titkolták is a család anyai ágán, az érdekelt majd csak felnőtt fejjel találkozik halottnak tudott apjával, és értelmezni kezdi azt a máris személyes tapasztalatot, hogy a titok, a szégyen, a hazugság is az emberi hétköznapok része, és kiváló irodalmi nyersanyag. Első regénye például, A város és a kutyák a mi irodalmi és társadalmi tájainkon Ottlik és Musil hasonló tárgyú regényeire emlékeztet, túl a kadétskola valóóságán arra, ahogyan erőszak, megalázás, zavaros érosz nevel kegyetlenségre, vagyis bármely gyötrelmes áron győzni akarásra, a másik ember eltírására, mint erényre némely büszke ország nem csak katonai elitjében. Minden újabb regénye szélesebbre tárja ezt az írói horizontot: a modern civilizáció felmorzsolja az indián őslakók törzsi kultúráját, korrupció, képmutatás, tábornokok, főpapok, prostituáltak, kábítószerkereskedők világa: ez is Latin-Amerika, nem csak a riói karnevál. Vargas Llosa minden könyvével több ellenséget szerez magának és több olvasót szerte a világban.

Egymásba olvadó kultúrák

Valamilyen sötét humor járja át Vargas Llosa prózáját. Kultúrák szintézise ez a művészet. A részben kreol származás egzotikuma az ézékiség varázsát hozza, az pedig, ami az indián törzsek hagyatékából megmaradt és már csak az emberjogi szerzeteket meg az antropológusokat érdekli, vagyis ez a megvetett, elnyomott, méltóságát veszített kultúra valamely mélyebb üzenete.

teket. És persze, hogy nem felejthető: a regény mint műfaj spanyolul szólalt meg legelőször! Cervantes nyelve és szelleme ott él Marquez, Cortazar, Vargas Llosa és a többiek komor és vidám világában, Don Quijote és Sancho Panza öröksége és bőkezű adományja az értelem, az élvezet és az együttérzés egyetemessége számára.

A két Amerika legrégebb egyetemén, a limai San Marcoson szerzett ismereteket az ösztöndíjas Llosa Madridban egészíti ki irodalmi és jogi stúdiókkal, doktori tézisét Ruben Darioról írja. A *France Presse* tudósítójaként szerzett tapasztalata lendíti tovább, az akkor éppen egzisztencialista Párizs szelleme és társadalmi pezsgése fogadja. Ott jelenik meg A város és a kutyák, onnan indul világhódító útjára: húsz nyelven jelenik meg. A latin-amerikai ósiség fűszerezi a modernitást. Vargas Llosa mint világpolgár ad és kap élményeket. Flaubert választékos megvetése a nyárspolgár iránt, Sartre szolidaritás-eszménye és intellektualizmusa, kifinomult mondatkultúrájával Virginia Woolf kétértelmű bája ellen-súlyozza a markáns amerikanizmust, Hemingwayt, Faulkneret. Vargas Llosa eredetisége persze ugyancsak szilárd alap, hogy inkább cserepartner legyen, mint tanítvány. Ez sem véletlen: a hatvanas években tör be az irodalomba a mágikus realizmusnak és a posztmodernnek az a termékeny hatása, amely elképzelhetetlen a latin-amerikai írók frissítő ereje nélkül.

A Nobel-díj évről évre más és más választ vár és ad elmúlt korok és a jelen nyug-

talanító kérdéseire. Az író számára a legfontosabbak közé tartozik egyén és állam, alkotás és függetlenség viszonya. „Sem Kafka, sem Joyce, sem Proust nem várt állami támogatást, hogy megírja azt, amit megírt” – jelenti ki Vargas Llosa egyik előadásában. Igazat mond, de nyilván tudja, hogy hár-muk közül egyedül Proust élt anyagi gondtalanságban. Ám tény, hogy „minden társadalomnak olyan irodalom és művészet kell, amilyent megérdemel, amit képes létrehozni és hajlandó megfizetni.” Szakítása Castróval nem csak a művész konfliktusa a politikussal, hanem bevallottan összefügg a sztalinista irodalompolitikával és az ő fájdalmas csalódásával egy olyan szocializmusban, amely inkább diktatúrára hasonlít, mint demokráciára. A kommunizmból jobb-közép liberálissá puhult lázadónak be kellett látnia, hogy a választó talán azért nem rá, a világhírű íróra szavazott, amikor Peruban elnököt választottak, hanem arra a terepszínű mezőgazdászra, akiben inkább magára ismert, akivel inkább azonosulni tudott, mint negyven egyetem díszdoktorával, aki éppen New York-ban, a Princetonon tanít, amikor a telefonon megszólal Stockholmból a Nobel-díj. Eltöprenghet Mario Vargas Llosa azon is, hogy a világot vadító nacionalizmusok hívei közül hányan értenek egyet vele és Nobel-díjjal, amikor kijelenti, hogy „a nacionalizmus a műveletlenség kultúrája, a koldusszellem vallása és füstfelleg, amely mögött megbújhat az előítélet, az erőszak és gyakran a rasszizmus is.”

Szentgyörgyi N. József

A díj megtalálta a szerzőt

Sokáig keresgélte az irodalmi Nobel-díj – a spanyol „periféria” (Latin-Amerika) mintha kívül esne az északi (svéd) akadémikusok látókörén. Mario Vargas Llosa perui író is jóval előbb lett világhírű, mint díjazott – hasonlóképpen járt Pablo Neruda vagy Octavio Paz.

A koránkelés becsülete

A madridi ABC (jeles és tartalmas napilap) – minden bizonnyal az Alfaguarával (jeles és erős kiadó) egyetértésben – kedvcsinálónak öt oldalnyi kóstolóval állt elő Vargas Llosa hamarosan megjelenő regényéből. Üzleti fogásnak sem rossz – a példányszámokat a nem (mostanra) várt díj jelentősen megemelheti. Pedig az egyik legtermékenyebb és legolvasottabb latin-amerikai íróra hívei, nem csak a földrészen, hanem szerte a világban, már régebben rátaláltak. És aki egyszer belekóstolt, nemigen tudta letenni – mert sosem lehetett megzenni, mindig valami újat, izgalmasat, érdekeset, szépet írt. Hihetetlen szorgalommal. Ahogy az egyik barátja méltatólag megjegyezte: mire a normális (latin) emberek reggel tíz felé kikészülődnek az ágyukból, addigra Mario már megírt egy fejezetet új könyvéből...

A koránkelésnek – és mindennek, ami korán van – nagy a becsülete a lustább (kimerőbb...) élettriumfhoz szokott Latin-Amerikában. Az 1936-ban született Vargas Llosa korán szerzett komoly élettapasztalatokat (fegyelemre kényszerítő katonaiskolában), gyakorlatot az írásban (megannyi kor- és sorstársához hasonlóan újdondászként), irodalmi hírnevet (a nagy latin mesekorszak, a hatvanas évek 'boom'-jában, egykori barátjával, a kolumbiai García Márquez-sel nagyjából egyidőben), ehhez jött kicsit később a politikai hírhedtség (amikor 1990-ben elindult a perui elnökválasztáson és alulmaradt a japán származású Fujimorival szemben) – és hetven éves korára már majdnem húsz kötetén volt túl. Bármit is tett, mindenki mindenkor szélsőséges érzelmeket váltott ki. Amilyen sokan szerették feltétel nélkül, majdnem ugyanolyan sokan utálták valódi indok nélkül. Sokan tartották – elfogultan – a legnagyobb mesélőnek és legalább ugyanannyian – ugyanolyan elfogultan – a legügyesebb lektűrírónak. Pedig csak író: olyan, akit nagyon sokan olvasnak, mert olvasmányos (a francia eredetű lektűr szónak is ez a minden negatív felhang nélküli alapértelme).

Egyik méltatója szerint bár úgy folyik belőle a mese, mint Seherzádéból, inkább

A friss Nobel-díjas koponyájáról mértéket vesznek a világhírességeket mutogató madridi Viaszmúzeumban

a méltóságjeljes és mesére (meg nőre) éhes Sahrijár királyhoz hasonlít. Egész élete ezeregyéjszakai kaland. Bejárta a fél világot. Világéletében gyűjtötte a meséket, történeteket – hogy újjaformálja őket. Amit ír, azt vagy elfogadják, vagy elutasítják – de megkerülni, figyelmen kívül hagyni nem lehet. Mert nem csak mesél, hanem erkölcsi állásfoglalásra is kész. Ezért tartják – természetesen elfogultan – olyan embernek, amilyenből egytucatnyi sincs a világon. Aki úgy dolgozik, mint egy nap-számos – és úgy él, mint egy nagypolgár. Aki katonás fegyelemmel, latinokra jellemző önuralommal és majdhogynem rögeszmés szorgalommal ír. Erénye és egyben eredendő bűne ez az íraskényszer...

Négy százegyedik meghatározás a szabadságról

A 'boom' nemzedékének (Gabriel García Márquez, Vargas Llosa, Julio Cortázar, Carlos Fuentes, Juan Rulfo, Augusto Roa Bastos, Jorge Amado, Manuel Puig és a többiek) utolsó vén bölénye ő – akiben még van energia, töménytelen. Ereje teljében lévő zoon poészion (irodalmi élőlény) írta róla valaki dicserőleg, aki talán nem tud tökéletesen görögül, de ismeri az arisztotelészi kifejezést a „közösségi élőlényre” (zoon politikon). Vargas Llosa minden műve a szabadságról szól. Politikai, emberi, szexuális szabadságról. Az emberiség, a nemzetek, a különböző embercsoportok, a gyermekek, a nők, a politikusok, a jókedv szabadságáról. Ő maga jegyezte meg csodálatos Isaiiah Berlinről, akinek gondolatait – más európai gondolkodókéval együtt – magába szívta óvilági útjai során, hogy négyszáz külön-

böző meghatározását, körülírását, vonatkozását adja a szabadság fogalmának. Vargas Llosa keresi a négy-százegyediket, a magáét – és ezt velünk együtt teszi, hogy mi se maradjunk ki ebből az izgalmas kutatásból.

Latin-amerikai irodalmi Nobel-díjak:

- 1945 – Gabriela Mistral (Chile)
- 1967 – Miguel Ángel Asturias (Guatemala)
- 1971 – Pablo Neruda (Chile)
- 1982 – Gabriel García Márquez (Kolumbia)
- 1990 – Octavio Paz (Mexikó)
- 2010 – Mario Vargas Llosa (Peru)

Mondták róla azt is, hogy nagyon hiú és igen ambiciózus. De hát aki nem ilyen, abból sosem lesz nagy ember. Mondták róla, hogy elkötelezte magát a jobboldal mellett (baloldalra húzó nemzedék- és sorstársaitól eltérően), bornírt módon még le is fasisztázták. Pedig csak elítél minden diktatúrát (a Castro-féle kommunista kubait épp úgy, mint a Trujillo fémsziszta dominikait), minden nacionalizmust, rasszizmust, minden emberellenességet, elnyomást, minden kizsákmányolást. Nem a kapitalizmus szabad piacának (spanyolul: mercado libre) a híve, hanem a vágyott szabadság-piacé (mercado de libertad), amelyen nem az áruk áramlanak szabadon, hanem a szabad gondolatok. „Aki leszólja ezért – bekaphatja” – írta nevének föltüntetése nélkül – egy barátja a madridi ABC-ben. Némileg diplomatikusabban: bornírt baromság, ha valaki azért nem olvas egy jó író, mert az jobboldali, illetve ha valaki csak azért olvas egy – nem jó – író, mert az jobboldali...

A perui fenomén – magyarul

Szinte minden könyvével együttömben végeztem. Eredetiben csak egyet olvastam,

mert nem tudtam kivárni magyarrá fordítását, ez A kecske ünnepe, talán a leg-tartalmasabb műve. Irigylem régi évfolyamtársamat, barátomat, diplomata kollégámat, Gulyás Andrást, hogy igazából ő ismertethet-

te meg a perui fenomént a magyarokkal: az általa jegyzett A város és a kutyák (Vargas Llosa első regénye), valamint a Négy óra a Catedralban igen jól sikerült fordítások. Vargas Llosát sokan fordították nyelvünkre, mindannyian szépen. (Nyomtermelődött ki „udvari fordító”, mint sok más szerzőnél, például García Márquez, Jorge Amado vagy Umberto Eco esetében. Egyébként az azonos fordítónak megvan a maga varázsa: a szerző is ugyanaz mindvégig, a fordító jobban beleélheti magát... hommage a Székács Vera, aki García Márquez „házi fordítója”). Kedvenceim: a *Pantaleón és a hölgyvendégek*,

szerintem ez a leghumorosabb könyve; *A beszélő* – a legmélyebb; *Júlia néni és a tollnok* – a legszexisebb; a már említett *A kecske ünnepe* – a leg-tartalmasabb. Irodalomelméleti esszéit is szeretem, a politikaiakat viszont nem. (Ez nem értékelés, csupán egyetlen olvasó „kedvenclistája”.)

Legújabb regénye, *A kelta álma* november elején jelenik meg Madridban. Négy éve írta legutóbbi könyvét, *A rossz kislány csínytevéseit*, amelyet én feledhetőnek tartok (különösen a nemrég elhunyt első feleség, Júlia néni történetéhez képest). Az új mű mottóját egy latin-amerikai gondolkodótól, az uruguayi José Enrique Rodó-tól vette: azt hangsúlyozza benne, hogy mi, emberek milyen sokfélék vagyunk. (Gyorsfordításomban: „Az egymást követő nemzedékek mindegyik képviselője eredendően nem egy, hanem sok. S bár mindegyikük egy másiktól bújjik ki, egymással összevetve általában a legfurcsább és legmeglepőbb ellentéteket jelenítik meg.”)

Minden (szerzői) jogos ijesztgetés ellenére ideírom a magam változatában a könyv első mondatát (mert –

mint mindenki tudja – a kezdet döntő jelentőségű lehet; Vargas Llosa egykori nagy barátja, García Márquez – saját bevallása szerint – hosszas töprengés után lett rá a Száz év magány kezdőmondatára: „Hosszú évekkel később, a kivégzőosztag előtt, Aureliano Buendía ezredesnek eszébe jutott az a régi délután, mikor az apja elvitte jéggnézőbe.”). Íme: „Ahogy kinyitották a cella ajtaját, a nap sugaraival s egy libbenő szellővel beszökött az utca zaja is, melyet addig a kőfalak tompítottak – ez följesztette Rogert.” Bizonyos hasonlóságok okán is idézem: a főhőssel, Rogerrel azt közlik, hogy kegyelmi kérvényét elutasították, és hamarosan felakasztják. A felütés azonnal ugyanolyan feszültséget teremt, mint Buendía ezredes esetében... És még egy ok a gyorsfordításra: így Ön, ennek az írásnak az olvasója az első, aki magyarul már most „belekóstolhat” az új Vargas Llosa-könyvbe...

A kelta álma minden bizonnyal a történelmi alapokon nyugvó írások sorába illeszkedik (*Mayta története, Háború a világ végén, Halál az Andokban, Édenkert a sarkon túl*). Vargas Llosát ez esetben az emberek méltóságáért és jogaiért küzdő, irnemzete szabadságáért fegyvert fogó brit diplomata sorsa ihlette meg, aki Kongóban és Peruban vizsgálta a „bennszülöttek” jogainak durva megsértéseit. (Peru lehet az író számára a fő összekötő kapocs – Kongó pedig a könyv első részének alcíme.) A főhős prototípusát, Roger Casement volt brit konzult 1916-ban végezték ki hazá-árulásért egy londoni börtönben. Hogy a regényes életű író miképpen jelenik meg a regényben, egyelőre nem tudni – de az író szimpátiája minden bizonnyal mindvégig mellette lesz. Erre mérget vehetünk.

És remélhetőleg jó könyv lesz ez is. A latin 'boom' nemzedékének utolsó bölénybikája különben is csak jó könyveket tud írni. Nobel-díjjal és – ahogyan eddig tette – anélkül is.

Mario Vargas Llosa

Mario Vargas Llosa (teljes nevén: Jorge Mario Pedro Vargas Llosa; Arequipa, Peru, 1936. március 28.): perui író, esszéista, újságíró, irodalomkritikus, akadémikus. Bolíviában, majd Peruban nevelkedik, katonaiskolát végez. 16 éves, amikor első drámáját bemutatja. Irodalmat és jogot hallgat, Madridban végzi az egyetemet. 1970-ben doktori disszertációja témájául példaképét, Gabriel García Márquez-t választja. 1977-ben a Nemzetközi PEN Klub elnöke lesz. Az 1990-es perui elnökválasztásokon alulmaradt Alberto Fujimorival szemben. 1996 óta a Spanyol Királyi Akadémia tagja. Élt már Peruban, Spanyolországban, Angliában, Japánban. 2003-ban a Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál díszvendége volt. * Magyarul megjelent művei:

Kölykök (1959 / 1967), A város és a kutyák (1963 / 1969), A Zöld Palota (1966 / 1974), Négy óra a Catedralban (1969 / 1973), Pantaleón és a hölgyvendégek (1973 / 1977), Júlia néni és a tollnok (1977 / 1983), Háború a világ végén (1981 / 1996), Mayta története (1984 / 1997), Ki ölte meg Palomino Molerót (1986 / 1989), A beszélő (1987 / 1993), Szeretem a mostohámat (1988 / 1990), Halál az Andokban (1993 / 1996), Don Rigoberto feljegyzései (1997 / 2007), Levelek egy ifjú regényíróhoz (1997 / 1999), A kecske ünnepe (2000 / 2001), Édenkert a sarkon túl (2003 / 2003), Izrael, Palesztina: béke vagy szent háború (2007), A rossz kislány csínytevései (2006 / 2007), Utazás a fikció birodalmába – Juan Carlos Onetti világa (2008 / 2010).

Einstand Budapesten

Elnöki bűnbe esett az ellenzék

Rodica Ciobanu

„Nincs miről beszéljünk vele!” – szolt röviden összefoglalva a szociáldemokraták és a liberálisok magyarázata, hogy miért hiányoztak a Traian Băsescu által Cotroceni-ben rendezett egyeztetésekről. Természetesen gondosan átpasszírozták a politikai finom szűrőjén – „imázstalálkozó” volt, az államfő legitímálja „a népakarat meghamisításából létrejött UNPR meghívásával a politikai kurválkodást” –, de a brutális visszautasításnak semmi köze az elvekhez (mindkét párt befogadott politikai kurvákat), annál több mélységes ellenérzésükhöz az abszolút gonosz szimbólumaként beállított Traian Băsescuval szemben. Meglátásuk szerint az elnök „Románia rákfenéje”, ahogyan Victor Ponta PSD-elnök nevezte, ebből adódóan pedig a többi politikai vezető, jelestül az ellenzék csakis jó lehet – a gyógyító ellenszer. Tegnap viszont azzal, hogy görcsösen és nem megfelelően léptek fel, elmulasztottak egy lehetőséget, hogy hatékonyságukat bizonyítsák. Lehet, hogy Victor Ponta és Crin Antonescu uraknak magasroptú és nemes céljai vannak, de a román polgárok elsősorban azt akarják tudni, milyen adót és illetéket szel még ki a kormány 2011-re, mennyi lesz az ország költségvetése, és mire költik, következnék-e újabb elbocsátások, pislákol-e vagy sem a remény. Nos, éppen ezek voltak a vitatémák Cotroceni-ben, és ezekre nem volt ideje az ellenzéknek. Pedig ha máskor nem is, most lett volna miről beszélniük Traian Băsescuval. (...) De a PSD és a PNL nem vesztegeti az idejét költségvetéssel és törvényekkel, számukra nem ezek a prioritások jelen pillanatban, hanem a Boc-kormány eltávolítása a bizalmatlansági indítvány révén, amelyről éppen a cotroceni egyeztetésekkel párhuzamosan zajlott az egyeztetés. Az ellenzék fellépése azt az érzést kelti, hogy a Boc-kabinet bukásával egyszeriben megszűnnek a gazdasági nehézségek is, ha pedig Traian Băsescunak hátat fordítanak, azzal el is párolog. Valójában marad minden a régi, ráadásul Băsescu elnök még négy évig, mert a választók többsége így akarta. Mít tesz a PSD és a PNL, ha mint vágnak rá, átveszik a PDL-től a kormányzást? Továbbra sem vesznek tudomást az elnökről, fenntartva a háborúskodást még akkor is, ha utóbbi az állam egyik legfontosabb döntéshozója? Egyetlen ország sem képes ilyen körülmé-

nyek között fejlődni. Viszont ha további két évig ellenzékben lesznek, ugyanígy elkerülük a párbeszédet, függetlenül a téma súlyától és kihatásaitól? Ha még egyszer hiányoznak, könnyen kompromittálódhatnak. A PSD és a PNL most Traian Băsescu hibáit ismétli meg. Miként az elnök, ők is arrogánsak, tekintet nélküliek, és megpróbálnak kiiktatni a politikai képletből egy alapintézményt: mivel ők jelképezik a „jót”, kikiáltják, hogy mindig igazuk van, az ellenfél kezdeményezéseit pedig a priori elutasítják, és ahogy korábban az elnök tette a parlamenttel és az új parlamenti többséggel, amely tavaly ledöntötte a kormányt, lezárják a párbeszédet, amikor a legnagyobb szükség volna rá, illetve a véletekig fokozzák a politikai harcot, populista módon kihasználva az állampolgárok szükségleteit. És miközben elvakítja őket az elnökkel szembeni háborúskodás, elkövetik ugyanazokat a politikai bűnöket, és nem jut eszükbe, hogy ugyanúgy bűnhődhetnek is. Cotroceni-ben nyugodtan fogadták az ellenzék hiányát, Traian Băsescu pedig nem kis örömmel vette át a neki szánt szerepet. (Fordította: Sz. L.)

Jogállam az iszapban

Nehéz-Posony Márton

NÉPSZABADSÁG

Pont a vörösiszap-katasztrófa-hoz hasonló emberi és környezeti tragédiák azok, amelyek egy valódi jogállam próbakövei: megmutatják, vajon a közhatalom képes-e az egyébként vitathatatlanul indokoltan elkeseredett tömegek haragjától függetleníteni magát, és a felelősségtisztázására szolgáló eljárást jogállami keretek között folytatni.

A jelek szerint a hivatalban lévő magyar kormány nem erre készül, s kétharmados többsége, és mindent elsöpörő társadalmi támogatottsága folytán nem is kényszerül rá.

A parlament hétfőn sürgősséggel tárgyalta azt a törvényjavaslatot, amely a védelmi törvény módosításával megteremti a lehetőséget annak, hogy azokban az esetekben, amikor egyébként a törvény alapján rendkívüli intézkedések rendelhetők el, „gazdálkodó szervezet működése” rendeletben legyen az állam felügyelete alá vonható. A jogszabály kedden már meg is jelent a közlönyben, s a vörösiszap-katasztrófaért felelősnek kikiáltott MAL Zrt. már nem is ura önmagának.

A működés körében mindez azt jelenti, hogy az állam képviselőjének jóváhagyására vagy ellenjegyzésére lesz szükség a vezető tiszt-

ségviselőket vagyoni kötelezettségvállalásainak érvényességéhez, a katasztrófa-helyzet elhárításával, továbbá a károk enyhítésével összefüggésben pedig az adott esetben a társaság közgyűlése hatáskörébe tartozó döntéseket az állam képviselője hozza meg. Előbbi esetben nyilvánvalóan a cég vagyona eltüntetésének megakadályozása lehet a jogalkotó szándéka, utóbbiában pedig a vagyoni terhére nyújtható kártalanításra vonatkozó kötelezettségvállalás megtétele – a cég helyett, a cég, illetve tulajdonosai számlájára, hiszen a legfőbb szerv hatáskörébe tartozik a tőkeemelés is.

Természetesen bebizonyosodhat, hogy a cég vezetőit

és egy teljesebb körű felelősségbiztosítás meglétét, akkor ezt utóbb nem pótolhatja nem jogállami módon.

A jogalkotás egyelőre itt tart, nyíltan még nem ment el odáig, ami a nyilatkozatokból volt következtethető, jelestül, hogy a cég tulajdonosainak, vezetőinek a saját vagyonuk terhére kell a felelősséget vállalniuk. Ha a személyes kárfelelősségük fennáll, akkor az a polgári jog általános szabályai szerint természetesen egyébként is a teljes vagyonuk terhére áll fenn, de nem a károsultak, hanem a cég irányába. A károsultak kárért maga a cég lehet a felelős (ismét csak a polgári jogi kárfelelősség szabályai szerint, de csakis

szörnyű. Mert, persze az iszapkatasztrófa rettenetes, de ha Orbán felelősöket keres, nyugodtan meneszthetné saját környezetvédelmi államtitkárát, akinek megbízottja alig néhány hete minden rendben talált a tározó körül. A cégvezető lehet hibás – én magam is így gondolom –, de aki az engedélyt kiadja, megerősíti, az nem vétkes? Márpedig ebben nem lehet visszamutogatni, ez a mulasztás az előző száz nap terméke.

Az államosítás és a becsöngető fekete autó azért is dermesztő, mert olyan világot vázol fel, amelyben ez szinte bárkivel megtörténhet. Magáncégek tízezrei reszkessenek? Egész ágaza-

is elfoglalták. Mostantól ők mondják meg, mi legyen a hírekben. Lesz rablánc MAL-vezér, de nem lesz megkérdezett Illés Zoltán. Lesz sok Papcsák és Budai, mindenkiről dosszié, és ha valami nem tetszik, lehet a fideszes hatóságnál tiltakozni. Hát, épül az a diktatúra rendesen.

Kormány a szélsőségek szorításában

Éppen elég baj, ha rasszista, iszlámellenes párt támogatása kell a kormányzás-hoz. Az sem biztató, ha törvény tiltja az iszlám elitlévét. A kettő együtt viszont már akkora ellentmondás, amiből nem látni a kiutat. Márpedig ez a helyzet Hollandiában.

„A mindig is liberális Hollandia ma Európa kísérleti laboratóriuma, és be kell látnunk, hogy az eddigi kísérletek eredményei nem sok jóval kecsegtetnek” – írja Lluís Bassets, a madridi *El País* főszerkesztő-helyettese *Holland szerencsétlenségek* című blogbejegyzésében.

Merthogy Hollandiát egyszerre két szerencsétlenség is sújtja: a kormányzás és a törvényhozás nem működik a szélsőjobboldal támogatása nélkül, illetve korlátozzák a véleményszabadságot, nehogy a polgárok egy részének vallásos meggyőződésén sérelem essék. Mindkét szerencsétlenség szoros kapcsolatban áll az iszlámellenes kirohanásairól elhíresült Geert Wildersszel és Szabadságpártjával, amely kívülről támogatja a mérsékelt pártok kisebbségi kormányát. A szélsőjobboldali pártvezér bíróság előtt áll, amiért a Korán betiltását szorgalmazza, márpedig a törvény tiltja az iszlám becsúrlését.

Önmagában is veszedelmes és romboló hatású, hogy demokratikus és civilizált pártok egy olyan politikai erőttől függenek, amely a bevándorlásellenességre és az egyik vallással való harcra specializálódik. De hogy büntetendő legyen, ha valaki veszedelmesnek minősít egy vallást, ami pedig más vallások esetében is sokakkal előfordul, az csak súlyosbítja a helyzetet. Mert az a társadalom, amely egyszerre eltűri ezt a két szerencsétlenséget, olyan ellentmondásba kergeti magát, amelyből senki sem jön ki jól. (...)

Ez az ellentmondás persze nem állna fenn, ha a társadalom, ahogy elvárható lenne, a két szerencsétlenség egyikét sem tűrné el. Hogy mégis eltűri, az arra mutat, hogy ez a nemrég még stabil és boldog társadalom nehezen birkózik meg a bevándorlás folyamatával, s ami ezzel egyet jelent: a jövővel. (metazin.hu)

Fotó: index.hu

Kolontár az iszapáradat elvonulása után

vagy munkavállalóit személyes felelősség terheli. Amíg azonban ez meg nem történik, addig az ímént vázolt felhatalmazás indokolatlannul és aránytalanul korlátozza a tulajdonnal való rendelkezés jogát, s ezzel rendkívül veszélyes precedenst teremt.

A cégvagyon eltüntetésének megakadályozása megoldható lenne a büntetőeljárás törvény hatályos rendelkezései alapján is, a zár alá vétel és a biztosítási intézkedés jogintézményeinek alkalmazásával. Ezek ugyanis biztosítják azt, hogy a cég vagyona rendelkezésre álljon arra az esetre, ha jogerős bírói ítélet mondaná ki, valóban a cég embereit terheli a felelősség. A legfőbb különbség e között és a friss törvény megoldása között, hogy a büntetőeljárás kényszerintézkedésről a bíróság dönt, határozata ellen pedig rendes jogorvoslatra van lehetőség. Az új törvény azonban a korábbi tulajdonosoknak a korábbi tulajdonosoknak állami képviselő döntései miatt kárigenyűk érvényesítése alól vonható. A jogszabály kedden már meg is jelent a közlönyben, s a vörösiszap-katasztrófaért felelősnek kikiáltott MAL Zrt. már nem is ura önmagának.

A működés körében mindez azt jelenti, hogy az állam képviselőjének jóváhagyására vagy ellenjegyzésére lesz szükség a vezető tiszt-

egy majdani jogerős bírói ítélet alapján), ebben az esetben viszont a tagok, részvényesek korlátozott felelősségét akkor sem lehet áthágni a jogállam sérelme nélkül, ha egyébként a tragédia miatt a legtöbben ezt kívánják.

Orbán államosít

Gréczy Zsolt

NÉPSZAVA

Ha a legújabb kort nézzük, Chavez és Lukashenko világa költözött be Magyarországra, de még annyira öregnek sem kell lenni ahhoz nálunk, hogy ne érezzük 1949–50 fagyos szellőit. A Magyar Köztársaság miniszterelnöke a parlament plenáris ülésén maga jelentette be, hogy egy cégvezetőt letartóztattak. Nem egy rendőrtiszt, esetleg a belügyminiszter tette ezt, hanem a kormányfő. Szó sem esett vizsgálatról, nyomozásról. Orbán Viktor – képviselőtársai vastapsától visszhangozva – rögtön ítéletet is hirdetett.

Azonban itt nem áll meg a gőzhenger. Iziben törvényt alkottak, miszerint ha ők úgy látják jónak, bármely cég azonnal államosítható, vagyona elkobozható. Hogy ennek a jogszabálynak milyen hatása lesz a gazdaságra, a jogbiztonságra, még belegondolni is

tokat gyűrhetne maga alá a Fidesz, amely 1989-ben még a tiszta verseny szabadságában hitt? Az Erste Bank első embere éppen tegnap fenyegette meg a kormány egy külföldi lapinterjúban, hogy nem tehetnek meg velük bármit, ezzel jelezve, elegendő van a brutális bankadóból. Ők is menjenek a fenébe?

A rend, amiről Orbán beszél, rendtelenséghez, káoszhoz vezet. Nem lehet úgy megoldani egy környezeti katasztrófát, hogy mindent elsöpörök, nem lehet úgy kezelni a hajléktalanok problémáját, hogy kizavarom őket az aluljárókból. Attól még vannak, csak nem ennyire szem előtt, és nyilván ott sem lesz télen melegebb.

És ennél is erősebb a gyanú, hogy erre az egész iszaprettenetre fogja majd az elmaradó adócsökkentést és a 2011-re várható megszorító csomagot. A kormányfő szterintem abból indul ki, hogy itt van ez a baj, brutális döntésekkel elmaszatolom saját kormányom ez ügyben elkövetett hibáját. Talán ez a borzalom arra is jó lesz, hogy azt mondjam: sok pénz kell oda, ezért nem tudok adót és járulékot csökkenteni, lesznek kénytelen adóztatni a minimális cég azonnal államosítható, vagyona elkobozható. Hogy ennek a jogszabálynak milyen hatása lesz a gazdaságra, a jogbiztonságra, még belegondolni is

Az einstand azonban úgy lett teljes, hogy a médiaizét

Ismét a fűtéstámogatásról

Czédly József

Az október 1-jei *Törvénytárban Fűtéstámogatás 2010-2011 telén* címmel ismertettük az idei télre érvényes fűtéstámogatási rendszert. Most ezt a következőkkel egészítjük ki mivel a *Hivatalos Közlöny* október 6-i, 677. számában megjelent az erre vonatkozó törvény gyakorlatba ültetésére szolgáló végrehajtási utasítás (HG 996/2010).

Az első újonnan bevezetett intézkedés az egyedülálló személyekre vonatkozik. Ezek számára, amennyiben lakásukat központi fűtésrendszer szolgálja ki, a törvényben előírt támogatás 10%-kal nagyobb, mint a többtagú családok esetében.

Amint azt előző ismertetőkben megírtuk a támogatást kérvény formájában lehet igényelni, mellékelve a támogatást igénylő nyilatkozatát melyben igazolja, saját felelősségére, a kérvényben foglalt adatok valódiságát. A kérvénynek előírt formáját a szabályozás melléklete tartalmazza, ezt a formanyomtatványt kell kitölteni a támogatás jogosultságának és mennyiségének megállapításához szükséges adatokkal. A kérvénybe beírt információk igazolása céljából csatolni kell a következő okmányokat, illetve ezeknek másolatát:

A család összetételének igazolása érdekében:

- a gyermekek születési igazolványát;
- házasságot igazoló okmányt;

– amennyiben a gyermekek gondozása bírósági vagy gyámhatározat alapján történik, akkor ezeknek másolatát;

– esetenként más, a család összetételét igazoló okmányt;

– akiknek birtokában van az úgynevezett családkönyv (livretul de familie), az benyújthatja az előbbieken felsorolt okmányok helyett, ennek másolatát.

A család jövedelmének igazolása érdekében:

Valamennyi jövedelmet szerző családtag számára a munkaadó, vagy más illetékes hatóság által kibocsájtott igazolás a kérvény benyújtása előtti hónapban szerzett jövedelemről.

A lakfelület nagyságának megállapításánál:

Csak a ténylegesen lakásra szolgáló helységek nagyságát kell bejelenteni, tehát a hálósobákat és nappali tartózkodásra használt helységek lakfelületét.

Nagy fontosságot kell tulajdonítani a formanyomtatvány „C” fejezetében felsorolt javak esetleges tulajdonát bejelentő adatok kitöltésére, tekintettel arra, hogy ezek legalább egyikének a birtoklása kizárja a fűtéstámogatásra való jogosultságot. A szabályozás kötelezi a polgármesteri hivatalokat, hogy ezeknek listáját (ezt az október 1-i *Törvénytárban* mi is leközlöttük) függesszék ki hirdetőtábláikon.

A támogatás igénylése, nagyságának megállapítása és az ehhez kapcsolódó eljárás

rással kapcsolatos szabályozások, a fentiekben felsorolt pontosításokon kívül, ugyanazok maradtak melyek a múlt év telére is érvényesek voltak.

Állathullák begyűjtésének támogatása:

Ismeretes, hogy az Európai Unió keretén belül nagy figyelmet fordítanak mindazon tevékenységekre és ezeket támogatásban részesítik melyek a környezet tisztaságának megővására és feljavítására szolgálnak. Ennek a célnak a megvalósításához kíván hozzájárulni, az Európa Tanács 1.857/2006 sz. szabályozása alapján, az október 4-i, 672. számú *Hivatalos Közlönyben*

megjelent 920/2010 sz. kormányhatározat, azoknak a vállalkozásoknak a támogatásáról, melyekről szerződést kötnek az elhullt állatok tetemeinek begyűjtésére és az ezeknek feldolgozására/megsemmisítésére felhatalmazott cégekhez való elszállítására.

Támogatást igényelhetnek mindazok az agrártermelők, kis és közepes vállalkozások, valamint állattenyésztéssel foglalkozó agrárgazdasági egységek, melyek az illetékes hatóságok engedélye alapján szerződést kötöttek emberi fogyasztásra nem alkalmas állati melléktermékek feldolgozására/élegetésére, esetlegesen más anyagokkal ve-

gyítve. Az igényléseket az állati tetemek begyűjtésének megkezdése előtt lehet előlegesen évenként benyújtani mindazoknak a vállalkozásoknak, melyek:

– jogi személyiséggel rendelkeznek;

– van hatósági engedélyük az emberi fogyasztásra nem alkalmas állati melléktermékek feldolgozására/élegetésére;

– ezt a tevékenységet a törvényes előírások betartásával végzik.

A támogatás értéke elérheti az állati tetemek begyűjtésének teljes, 100%-os költségét, de nem haladhatja meg tonnánként a 213 lejt. A kérvényeket annak a kormány-

határozatnak életbelépésétől számított 30 nap után lehet benyújtani az illetékes Mezőgazdasági Kifizetések és Közbenjárások Ügynökségéhez (APIA), mely elfogadja az állati eredetű tetemek begyűjtésének támogatására szánt költségvetési előirányzat összegét. 2010-ben kivételesen az előzetes évi kérvényt az Európa Tanács Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Vezérigazgatóság honlapján közzétett bejegyzési iktatószám megjelenésétől számított 30 nap után lehet majd benyújtani.

A kérvényhez csatolni kell:

– a kereskedelmi kamarai cégbejegyzés másolatát;

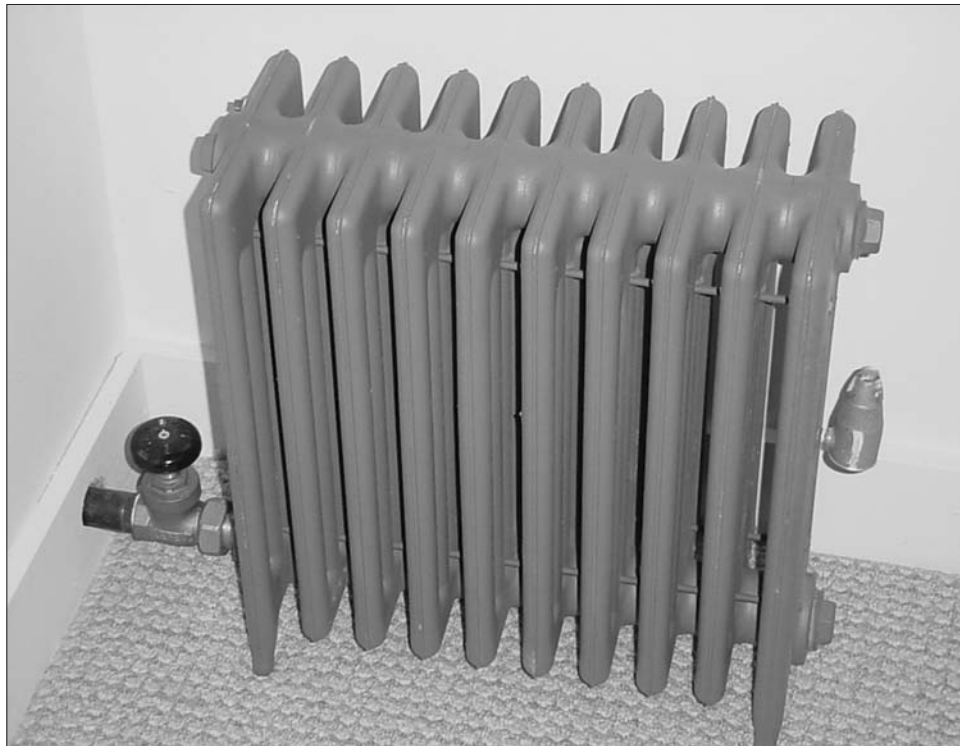
– annak az engedélynek a másolatát, mely felhatalmazza a vállalkozást az emberi fogyasztásra nem alkalmas állati melléktermékek feldolgozására/élegetésére;

– saját felelősségre kiállított nyilatkozatot, miszerint az állati tetemek begyűjtéséért nem vesznek át semmilyen kifizetést azoknak a mezőgazdasági egységeknek a részéről, ahonnan a tetemeket begyűjtik;

– azoknak az agrártermelőknek a listáját ahonnan az állati tetemeket be kívánják gyűjteni;

– az előző pontban említett agrártermelőkkel kötött, az állati tetemek begyűjtéséről szóló előszerződés másolatát;

– előzetes számítást a begyűjtendő állati tetemek mennyiségéről, amelyre a támogatást igénylik.

Az első unokatestvér öröklési jogosultságáról

Deák Levente

(Válasz a marosvásárhelyi Kovács Zoltánnak)

Az életben viszonylag ritkán fordul elő az az eset, amikor első unokatestvér után unokatestvér vagy unokatestvérek örökölnék. Ehhez az szükséges – mondja ki a szabályt a hatályos Ptk. 675. szakasza –, hogy az elhunytak ne legyenek közelebbi rokonai: leszármazói (gyermekei, unokái, stb.), előnyben részesített felmenői (apja és/vagy anyja), előnyben részesített oldalági rokonai (testvérei, ezek leszármazói, IV. fokkal bezárólag), de a vele/velük ugyanazon negyedik örökös osztályba tartozó nagybácsijai és/vagy -nénijei sem, akik – mint közelebbi rokonok – az első unokatestvéreket kizárják az örökségből. Levélírónk szerint az augusztusban elhunyt unokatestvérnek nem voltak közelebbi rokonai, az összesen tizenegy apai ágú első unokatestvér közül pedig csak ketten vannak életben, akik az örökségre – egy falusi lakóház és mezőgazdasági terü-

letek – igényt tarthatnak. Anyai ágú első unokatestvérek közül öten vannak életben. A többi rokon távolabbi, ötöd és hatod fokú, akiket a Ptk. módosított 676. szakasza már nem ismer el törvényi örökösnek. (Ez különben az 1921. július 28-i keltezésű, a progresszív örökösödési adóról szóló törvény hatályba léptetésétől van így, amelynek 4. szakasza eredetileg a tizenkettedik fokú rokont is törvényi örökösnek ismerte el.)

A hagyatéki vagyon fő értékét kitevő lakóház telekkönyvileg rendezetlen helyzetű, jobban mondva nem az elhunyt, nem is ennek régebben elhalt szülei, hanem az apai nagyapa nevében szerepel a telekkönyvben, és nem mint beépített telek, hanem mint kert a belsőségben, amelyet aztán az örökös apja házassága megkötése előtt egyedül épített be. Ebből következően – gondolja a levélíró –, azt nem lehet házasság alatt épített osztatlan közös tulajdonnak tekinteni. (Felmerülhet viszont a ma már halott, de az apa elhunytakor még életben lévő túlélő há-

zastárs, azaz a feleség öröklési jogosultsága, de kifejezett elfogadás hiányában a hallgatóság elfogadás vagy éppen az örökségből történő kiesés esete állhat fenn. Ezt a kérdést vagy a hagyatéki eljárást lefolytató közjegyzőnek vagy pedig, vita esetén, a megkeresett bíróságnak kell majd eldöntenie. Ismerve viszont az elhalálozások sorrendjét, az elhunyt gyermek, azaz a mostani örökös, azaz az anya vagyonának egynegyedét is örökölte, tehát hagyatéka kiegészült az egészre, a teljes ingatlanra.)

De térjünk vissza az unokatestvérek örökségi jogosultságát kimondó, a közelebbi rokonokétól részben eltérő szabályokhoz. A legfontosabb különbség az, hogy esetükben sem az öröklési képviselő, sem pedig a törzsi osztás szabályai nem érvényesülnek. A képviselő szabályait már ismerhetik olvasóink: e szerint egyenes ágon, lefele, korlátlanul, azaz a rokonsági fokra való tekintet nélkül az örökös előtt elhunyt gyermek helyett annak gyermeke vagy gyermekei (az unoka) örökölnék, egyedül

vagy együtt annyit, amennyi apjuknak/anyjuknak járt volna. Oldalágon, az előnyben részesített oldalági rokonoknál ugyanez a szabály, azzal a különbséggel, hogy az elhunyt leszármazói képviselő alapján csak IV. fokozatig fokkal bezárólag örökölnék. (Érthetőbben, testvér után az előbb elhunyt testvér gyermekei, majd ezek gyermekei még örökölnék, de ezek leszármazói, az V., VI. stb. fokúak már nem.)

A törzsi osztás szabályai a fentiekből következnek: a képviselő alapján öröklők csak annyit örökölhettek, amennyi előbb elhunyt felmenőjüknek, az elhunyt közelebbi rokonának a törvény szerint járt volna. Az első unokatestvérek esetében, ezek az örökséget egyforma arányban kapják meg, függetlenül attól, hogy hányan vannak egy-egy családban, vagyis ugyanannyit örököl az is, aki egyedüli gyermek volt, és azok is, akik többen voltak, vannak testvérek. Az unokatestvérek egyformán örökölnék akkor is, ha apai vagy anyai ágon unokatestvérek, azaz

minden esetben ők IV. fokú rokonok. Az ági osztás szabályai csak a féltestvérekre vonatkozik. Fél unokatestvér pedig nincs. Itt jegyzem meg, hogy az előbb elhunyt első unokatestvér gyermeke, aki V. fokú rokona az elhunyt első unokatestvérnek, már nem örököl.

A fenti szabályok nem változnak majd az új, ma még nem hatályos Ptk. alapján sem. A 983. szakasz ugyanis meghagyja a hagyaték elosztásának és az örökségi képviselő kizárásának szabályát.

A konkrét jogeset kapcsán más tanácsok és tanácsok is megfogalmazhatók. A hagyaték csak telekkönyvön kívüli helyzetben lesz leosztható (succesiune extratabulară), mert azt kivitelezhetetlennek tartom, hogy visszamenőlegesen valamennyi, az ingatlannal egykor kapcsolatba került elhunyt után hagyatéki eljárást lehessen lefolytatni. Ha pedig a törvényi örökösöknek majd kiállítják az örökös bizonylatot, ők csakis elbirtoklási per megnyerése után fogják tudni majd magukra tábláztatni azt. Figyelni kell majd

arra is, hogy az új törvénykönyvek hatálya léptetésére születő törvény milyen átmeneti rendelkezéseket fog előírni éppen az elbirtoklási perekre.

Aztán, el kell fogadni az örökséget még most, a 6 hónapos határidő lejártá előtt, ami csak annyiból áll, hogy a közjegyző előtt hitelesített elfogadó nyilatkozatot tesznek. Ennek birtokában az elfogadó örökösök a hagyatékra jogot formálhatnak bármikor, függetlenül az eljárás beindításának idejétől. Továbbá, az örökös elhalálozásától számított 3 hónapon belül a területileg illetékes közjegyzői irodán (az örökös utolsó lakhelye szerintin) keresztül az ingóságok leltárba vételét kérhetik, különösen azért, mert fennáll a tárgyak eltűnésének veszélye örökös jogosultsággal rendelkező vagy idegen személyek részéről. Végül, a mezőgazdasági területekre vonatkozó birtoklevelet is be kell majd mutatni a közjegyzőnek, de ezek betáblázására majd csak akkor kell sort keríteni, ha ezeket, megszerzésük után, el szeretnék idegeníteni.

Idén télen katonásan

Egy olyan idej divatszínét és stílust ajánlunk, amit alapvetően talán kevés nő mer hordani. Valóban nem a legnőiesebb szín a kaki, azonban már pár éve divatba jött a katonai stíluslemek elterjedésével. Idén pedig minden mennyiségben jöhet a terepszín: viselhető tetőtől talpig, ruhaként, kabátként.

Alap ruhadarab egy kaki színű, katonai fazonú kabát nagy zsebekkel, de egy ilyen színű ballon-, esetleg szövetskabát is nagyon praktikus lehet. Általában ezek gombos megoldásúak és szőrmegallér díszíti őket, többek között ezért is érdemes beszerezni téle egy ilyen meleg, bélelt darabot. Ebből a picit hosszabb, térdig érő fazon számíthat most a legmenőbbnek, duplasoros arany- vagy ezüstgombokkal és díszkrét zsinórokkal, ami picit a hu-

szárok öltözetére hasonlít, persze jóval finomabb, lágyabb formában. Remek választás egy fekete vagy sötét-kék, szűk kabát, de ha valaki kicsit merészebb, akár egy pirosat is bevállalhat. Ráadásul ez az egyenes, szűkített, katonás kabátfazon szinte minden alkaton nagyon jól mutat.

Másik klasszikus kaki ruhadarab a vászonnadrág, lehetőleg szűk fazonú és élére vasalt legyen. Idén a fényes anyagú kaki sortok és rövid overálok is fénykorukat élik.

Ha szokatlanabb fazonnal szeretné valaki kiegészíteni ezt az árnyalatot, akkor egy fodros miniszoknya, vagy egy éktalpu velúrpicpó remek választás lehet. Viselhető késsel, feketevel, narancssárgával, vagy önmagában is, minden ruhadarabod ugyanabban a színben. A szőrme

remekül kiegészíti a kakit, egy ilyen színű kabát például jól mutat egy sötét szőrmekucsmával.

Ehhez a stílushoz remekül mutatnak a hosszúszerű, lovagló jellegű csizmák, az egészen egyszerű fazonú feketétől a gombokkal vagy rojtokkal díszített extrém verzióig most szinte minden befér. Kombinálható csőfarral, fehér inggel és egy hímzett mellénnyel, a hatás garantáltan elsőprő lesz. Ha pedig inkább szoknyapárti valaki, választhat ehhez az összeállításához egy rövid, gombos rakott szoknyát vastag harisnyával, és kész is a szexi téli military szett.

Természetesen a kiegészítők sem maradhatnak el. Az ezredese kiegészítései idező fityegős, nagyméretű kítűzők, brossok egy egyszerűbb fazonú blézere vagy zakón is remekül mutatnak, de egy határozott, komoly bőrkesztyű is remekül kiegészíthet egy military hangulatú szettet.

Az anyák és a fiúgyermek

Az anyák jobban bánnak a fiúgyermekükkel, mint a lányakkal – derül ki a Netmums internetes felméréséből, melyben 2000 fiú és lány gyermeket is nevelő anyát kérdeztek meg. Ez az egyik legrégebbi anyai klisé a könyvekben, de az eredmények fényében kijelenthetjük, hogy tény, és nem egy sztereotípiára, még akkor is, ha az anyák ezt kelleltenül vallják be.

Az anyák, amikor le kellett írniuk a fiúkkal való viszonyukat a „vicces”, „csibész”, „vidám”, és „kedves” szavakat használták. Amikor ugyanezt a lányukkal kellett tenniük sokkal kritikusabbak voltak – itt már leginkább a „nehezen kezelhető”, „vitatkozó” és „komoly” jelzők hangzottak el. A kutatás adatai szerint az anyák 88 százaléka bánik máshogy fiú illetve lány gyermekével – holott azt vallja, hogy ez nem jó. Több mint a megkérdezettek fele (55%) állította, hogy az érzelmi kötődés a fiúkkal könnyebb, míg a megkérdezettek hét százaléka többet törődik fiával, mint lányával. Az eredmény szerint az anyák több mint fele sokkal kritikusabb a lányával mint a fiával – 21 százalékkal, szemben a 11,5 százalékkal. Majdnem minden ötödik – 21,5 százalékkal – vallotta, hogy sokkal több csínytevést néz el

fiának, szemben a 17,8 százalékkal, aki több mozgásteret enged a lányának. A felmérésből az is kiderül, hogy az anyák nagyobb valószínűséggel örökítenek át pozitív személyiségjegyeket fiaiknak, mint lányaiknak.

A felmérésben feltárt attitűdök hosszú távon hatásosan vannak a lányokra. Ez ugyanis oka lehet annak, hogy a nők sokkal önkritikusabbak, mint a férfiak – akik gondtalanul nőnek fel, és könnyen túllépnak a hibáikon. A lányok többsége magával viszi a szülői helytelenítés érzését felnőtt korába. Az a tapasztalat, hogy az önállóodás során több negatív megerősítést kaptak férfi társaiknál, oda vezet, hogy úgy vélik, sokkal kritikusabbnak kell lenniük önmagukkal szemben.

A szakemberek megoldásnak vélik, ha például a lánygyermeket is hagyják a szülők vonattal vagy építőköccel játszani, míg a fiúk is lehetőséget kapnak a konyhában való tevékenykedésre, és nemcsak a garázsban élhetik ki magukat. Ezen túl arra buzdítják a szülőket, hogy ne csináljanak meg mindent a kislányok helyett, hagyják, hogy megküzdjenek a feladatokkal ők is. – Hagyjanak időt a probléma megoldására, így javul a lányok önbecsülése és fejlődik az önállóságuk is.

Programajánló

Előadás Csíkszeredában

Az RMDSZ csíkszeredai városi szervezete és Csíkszereda polgármesteri hivatala közös szervezésében kerül sor Székelyföld Legendatérképének a bemutató előadására. Bemutató: Fazakas Szabolcs. Időpont: október 15-én péntek, délután 18 óra. Színhely: a Polgármesteri Hivatal díszterme.

Zöldérfesztivál Sepsiszentgyörgyön

A Park Szálló kertjében ma 12–15 óráig Nagy Laci hobbiszakács lecsót főz, szárított növényekből díszártyákat lehet készíteni, és fel-

lép a Minestrone Band zöldérfesztiválra.

Színház Sepsiszentgyörgyön

Ma, Október 15-én, 19 órától a Visky Árpád Színház együttes a *Szegény Daniél* című bűnügyi vígjátékát játssza a Kónya Ádám Művelődési Házban. Az előadást László Károly színművész rendezte.

Erdélyi Régió Csíkszeredában

A Csíki Kamarazenekar Egyesület, Csíkszereda Megyei Jogú Város Önkormányzata, Hargita Megyei Tanácsa, a Hargita Megyei

Kulturális Központ és a Nagy István Zene- és Képzőművészeti Szakközépiskola szervezésében *Erdélyi Régió* címmel tart régióhangversenyt a Codex együttes vasárnap, október 17-én 18 órától a Nagy István Zene- és Képzőművészeti Szakközépiskola aulájában. Az előadáson XVII. századi táncok, dalok és zeneművek hallhatók a Károni Kódekből. Az együttes művészeti vezetője: Filip Ignác.

Emlékkünnepség Gyergyócsomafalván

Gyergyócsomafalva Polgármesteri Hivatala, a Köllő Miklós Általános Iskola és a Borsos Miklós Művészetért Alapítvány szervezésében tartanak a hétvégén, október 16–17-én (szombaton és va-

sárnap) Gyergyócsomafalván Köllő Miklós és Borsos Miklós tiszteletére szoboravató ünnepséget. A rendezvény szombaton zászlófelvonással veszi kezdetét a Borsos Miklós téren.

Tűzoltónapok Csíkszentléleken

Csíkszentlélek Önkormányzata meghív mindenkit az I. Csíkmindszenti Tűzoltónapok alkalmával megszervezett alsíki tűzoltóversenyre, a 2010-es Vándorkupa utolsó fordulójára. Helyszín: csíkmindszenti sportpálya. A szombati, október 16-i tűzoltóverseny programja: 12 óra: gyülekező a helyi sportpályán, tűzoltóautók felvonulása a közszégen; 12.30: tűzoltóverseny; 15 óra: a székelykeresztúri Vilám Önkéntes Tűzoltó Egye-

sület műszaki autóműtő bemutatója; 15.30: a tűzoltóverseny kiértékelése; a 2010-es alsíki Vándorkupa évzárójának kiértékelése.

Inocsényka-koncert Székelyudvarhelyen

Szombaton, október 16-án 20.30-tól láthatja-hallhatja őket a közönség a Gcaféban. A zenekar tagjai: Karácson Zsolt – dobok, Krizbai Imre – gitár, Szakál Attila – basszusgitár.

Krasznahorkai László a Látó Irodalmi Színpadon

A Látó Irodalmi Színpad októberi meghívottja Krasznahorkai László író, akivel a tökéletesről – és ami nem az címmel Láng Zsolt beszélget. A Látó évadnyitó

rendezvényére Marosvásárhelyen, a Művészeti Egyetem Stúdió termében kerül sor október 16-án, szombaton 18 órától. A Sátántangó és egyéb könyvek szerzője egy öt állomásból álló erdélyi közönség-találkozó sorozaton vesz részt.

Simfest Marosvásárhelyen

Pénteken kezdődik és vasárnapig tart a Simfest fesztivál. Az érdeklődők a várban tekinthetik meg a televíziós produkciókat.

Örökbe fogadás Szépmezőn

Október 16-án, szombaton 11 órától, egyéves születésnapján nyílt örökbe fogadási napot tart a szépmezői kutya menhely.

A huszonegyedik század betegsége: túlsúlyosság

A kövérség a XXI. század betegsége. A jelenkori, ülő életvitel, stressz, rendszertelen táplálkozás, feldolgozott élelmiszer és a tartósítóknak gazdag üdítők, ezek a fő okai a mértéktelen elhízásnak.

Egészségügyi szakemberek szerint elhízottnak számít, akinek súlya 20 százalékkal meghaladja a testsúly kalkulátorok (pl. BMI) által ajánlott ideális súlyt. Úgy saccolják, hogy Európában a férfiak 15 százaléka és a nők 22 százaléka érintett ebben a betegségben. A kövérség sok betegség okozója, olyan mint a cukorbetegség, némi rosszindulatú daganat, szívelégtelenség, vérkeringési zavarok valamint izületi problémák. A megfelelő testsúly növeli az esélyét a hosszabb életnek és javítja a pszichofizikai kondícionkat az öreg években.

A zsírpárnák kialakulásának okai

Az okok különbözőek lehetnek. Közéjük tartozhat: egészségtelen életvitel – kevés mozgás, gyorséttermi kalóriadús ételek és a stressz, alkohol fogyasztás, amely növeli a szervezetnek átadott energia adagot (ún. üres energia), pszichológiai okok – a kövérség néha összefügg azzal, hogy elvesztik a kontrollt az ételfogyasztás felett, olyan szituációkban, amikor az elhízott személy valamilyen sikertelenséget vagy a stresszt az evéssel vezeti le. A hízásra való hajlam lehet genetikai, ha a szülőknek problémáik vannak a túlsúllyal, nagy a valószínűsége,

hogy a gyerekeiknek is hasonló gondjaik lesznek. Valószínűleg a gének szabályozzák, milyen könnyen lakik jól valaki. A farkasétvágy génjével nem rendelkezők gyakran nem is értik, milyen nehéz azoknak, akik nem ilyen szerencsés génállománnyal rendelkeznek.

Míg az élelemben gazdag, mozgásért kiáltó életmódunk nagyon népszerű, a jövőben lehet, hogy a gyakori kézmosás vagy a tisztább víz is okolhatjuk. Egereken végzett kísérletek során a kutatók felfedezték, hogy egy bizonyos bélbaktérium segíthet a testnek több kalóriát ki nyerni ugyanannyi ételből, sőt, az étvágyat is növeli. Lehetséges, hogy az antibiotikumok és a rengeteg takarítás révén ezek a baktériumok túlságosan elszaporodnak a többihez képest – állítja Andrew Gewritz, a georgiai Emory Egyetem orvosi karának kutatója.

Típusok

A hasra rakódó kövérség legtöbbször a férfiaknál jelentkezik, de nem kerüli el a nőket sem. A kövérségnek ez a fajtája a fejlett országokban jellemző. Fő kiváltó oka a mozgásszegény életmód és a rossz táplálkozási szokások. Pszichikai és genetikai okok is előidézhetik. A hasi kövérségnek súlyosabb kö-

vetkezmenyei lehetnek mint más típusú elhízásnak. Előidézhethet olyan problémákat, mint a cukorbetegség, érelmeszesedés, koszorúér betegség, magas vérnyomás. A hasi kövérség esetén megfigyelhetők olyan kellemetlen jelenségek, mint a nehéz légzés és fulladás. Előfordulnak problémák a bőrrel és hajjal.

A far és comb típusú kövérség kevésbé káros, mint a hasi kövérség. Tipikus női kövérség, a zsírszövetek a combok és far táján halmozódnak. Nem igényel speciális gyógyítást, de okozhat visszereket ill. csontozati elváltozásokat.

Hogyan küzdjünk a kövérséggel?

Speciális diétát kell alkalmazni, amit orvos vagy

dietetikus állít össze. Az optimális diétának tartalmaznia kell minden, a szervezetnek szükséges tápláló összetevőt és alkalmazkodnia kell személyre szabottan minden ember egyéni igényéhez. Nem szabad, hogy fellépjen a „jojó” hatás – különösképp vigyázni kell az ún. csoda diétákkal, amelyek főleg a vízvesztéssel gyors súlycsökkenést idéznek elő, utána pedig gyorsan visszater a kiindulási méret. Ez a hatás súlyos egészség károsodással járhat. El kell kezdeni, vagy néhány esetben növelni kell a fizikai aktivitást, az egyéni fizikai teljesítőképességhez mérten kell igénybe venni az edzőtermet, uszodát, fitnesztermet. Többször kell keveset enni úgy, hogy ne éheztesük ki a szervezetet, kerüljük az egy-

szeri sok ételfogyasztást. A szervezet gyorsabban dolgozza fel a kis adagokat. Ajánlatos a nagy mennyiségű vízfogyasztás (kb. 2 liter naponta, télen is). Tanácsos a rendszeres reggeli étkezés, még a munkába vagy iskolába menetel előtt. A reggeli a legfontosabb étkezés, ha kihagyjuk a szervezet már nem tud megbirkózni a kimaradt energia pótlásával. Ajánlatos a csökkentése, de legjobb a teljes elhagyása az alkoholfogyasztásnak. Tanácsos 2-3 órával hamarabb megejteni az utolsó étkezést a lefekvés előtt.

Gyorséttermek...

Ha nem lenne például McDonald's, sokkal vékonyabbak lennénk. A nagyon izletes ételek, mint például amit a gyorséttermi hálózatok kínálnak, tömény zsírcukor- és sóbombák. A helyett, hogy jóllaktnák az embert, inkább csak éhesebb lesz tőlük. Ezek az ételek különös fokú izgalmi állapotba hozzák az agy érzelmeivel és jutalmazással összefüggő területeit: nagyjából úgy, mint az alkohol, a szex és a kábítószer. Minden sarkon cukor, só és zsír leselkedik ránk, a szervezet pedig inzulin-rezisztenciával, cukorbetegséggel, általános gyulladással válaszol. Ez utóbbi egy egész testre kiterjedő immunválasz, mely összefüggésbe hozható olyan problémákkal, mint a szívbetegség vagy a rák. Aki gyorsan dobálja magába az ételt, esélyes az elhízásra. Aki rendszeresen leül a családtagjai közé enni, azt ez a veszély kevésbé fenyegeti.

Az orvos válaszol

Az utóbbi időben nagyon megijedtem, amikor többször is előfordult, hogy hirtelen szédülés fogott el ha felálltam, sőt néha az ágyból sem merek felkelni. Agyi problémákról lehet szó?

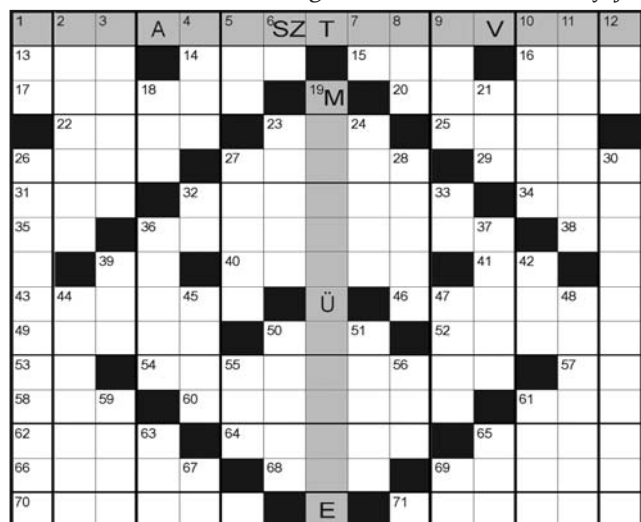
A neurológusok rájöttek, hogy a hirtelen jött szédülés mögött nem feltétlenül agyi keringési zavar vagy súlyosabb esetben tumoros elváltozás húzódik meg. A jelenleg oka gyakran a belső fül félkörös ívjárateiben kerekendő és kiválthatja helyzetváltoztatás, a fej elmozdítása, de mivel a szédülés csak 1-2 másodperc múlva jelentkezik, nem jövünk rá az ok-okozati összefüggésre. Egyelőre nem tudjuk, mi okozza, de előfordul, hogy a belső fül egyensúlyszervében levő folyadékából apró mikroszkopikus üledék csapódik ki, ami lerakodva felborítja a normális egyensúly érzékelést. Ez okozza a szédülést és a többnyire vele járó erős hányingert. Azt, hogy valóban ez a tünet oka, úgy ellenőrizhetjük, ha leülünk az ágy szélére ölbetett kézzel és tehetetlenül dőlünk jobbra és balra felváltva, és pár másodpercig úgy is maradunk. Ha szédülni kezdünk, akkor valószínűleg, nem olyan nagy a baj, mint amennyire kellemtelen. Szédüléssel, hányingerral feltétlenül forduljon orvoshoz, hiszen ő zárhatja ki a veszélyesebb dolgokat. De ha kiderül, hogy csak ezek a pirinyó lerakódások okozzák a bajt, nincs szükség gyógyszerre. A cél az, hogy lesodródjanak az egyensúlyérző szőrsejtekről ezek a lerakódások. Ennek érdekében naponta többször el kell végezni a fennebb leírt dőlést. A sikert 1-2 nap, esetleg pár hét hozza meg. A rossz hír az, hogy bármikor újra keletkezhet lerakódás.

Dr. Győri György

Remekelés

Azoknak, akik remekeltek valamely műfajban, ...
Bernard Le Bovier de Fontenelle (1657–1757), francia író fenti gondolatának folytatása válik olvashatóvá helyes megfejtés esetén a rejtvény kiemelt soraiban.

Vízszintes: 1. A folytatás első része. 13. ... kezekkel! (Gladstone). 14. Török férfinév. 15. Olasz hármas. 16. Páhol. 17. Fedett, nem látható. 20. Édesburgonya. 22. ...-Bogaz, a Kaszpi-tenger öble. 23. A berillium és a kén vegyjele. 25. Londoni mese! 26. Büntetést megszab. 27. A l'hombre kártyájá-

tékban a treff disznó. 29. ...-Murr, mesekandúr. 31. Lamartine költeménye. 32. Ízlelő. 34. Német személyes név-más. 35. Igavonó állat. 36. Mosott ruhát kötélén szárító. 38. A Temes partjai! 39. A fordítottja is ígéköt? 40. Sokszínű. 41. Telekhatárok! 43. Bánsági megyéből való. 46. Takarodj! 49. Kis Aladár. 50. Egyhangú tikfa! 52. Kerti virág. 53. Saint, röviden. 54. Kampózár. 57. Szob határai! 58. A mahajána buddhizmus követő iskolák összefoglaló japán elnevezése. 60. Zsákba gyömszöl. 61. Kincs kőzapor nélkül! 62. ... Ramazzotti, olasz popénekes. 64. Maros megyei település. 65. Iráni eredetű, lovasnomád nép volt. 66. Pengetős hangszer. 68. Lens egynemű hangzó. 69. A szóban forgó. 70. Kapatos. 71. Spanyol hódító volt (Vasco Nuñez de).

Függőleges: 1. Sugárhajtású repülőgép. 2. Szerepet megformáló (színész). 3. Kőrömmel vajú. 4. ... avis: ritka madár. 5. Felirat sírkövön. 6. Pipázik (népies). 7. Beintó! 8. Az erbium és a bór vegyjele. 9. ... Loaf, rockénekes. 10. Tojásdad alakú. 11. Nagyvadat kiló. 12. Trombitahang. 18. Román terepjáró. 19. A folytatás második, befejező része. 21. Kettőzve: egzotikus fadob. 23. Elég volt! (olasz). 24. Gólya, angolul. 26. Erdélyi vidékről származó. 27. Üzletben vásárolt. 28. Igazi néven. 30. Krassó-Szörény megyei város. 32. Kecskéfej! 33. Törött bot! 36. Folt (cipő talpán). 37. Tíz darab, kettesével összefüggő dolog. 39. Nemzetközi lemezkiadó cég. 42. Csónakgerinc. 44. Abroszt asztalra simít. 45. Svéd gépkocsimárka. 47. Ugyanaz (latin). 48. Derekát kacéran mozgató. 50. Nem hiába keres. 51. Pisze (orr). 55. Vörös, angolul. 56. Felesége van. 59. Dal. 61. Dédelgetett kutyus. 63. Nyakmelegít? 65. Osztrák, máltai és luxemburgi gépkocsijelzés. 67. Fába, kőbe betűt ves. 69. Azonosak!

Készítette: Both László

			7	1		3		4			
4		6						9	1		
1			6		8						
9				5	3					6	
			9					7	3		
						7		1	8		
	9	4			5						
		3			1	7	4				
7			2								

Könnyű fokozat

A 81 mezőt a rácsban úgy kell kitölteni, hogy minden sorban, minden oszlopban és a 3x3-as négyzetekben 1-től 9-ig mindegyik számjegy csak egyszer szerepeljen. Jó játékot!

Készítette: Buna Botond

Előző feladványunk megfejtése

6	9	3	5	4	1	7	2	8
1	5	2	9	8	7	6	3	4
8	7	4	6	2	3	1	5	9
4	8	7	3	6	2	5	9	1
3	6	5	1	9	8	4	7	2
2	1	9	4	7	5	8	6	3
5	2	6	8	1	9	3	4	7
7	4	1	2	3	6	9	8	5
9	3	8	7	5	4	2	1	6

Erdélyi szász népmesék

Hogyan gyógyította meg a róka a holló rühes fiókait?

– Na, azt hiszem, farkas komát örök időkre leráztam a nyakamról – mondta magában elégedetten a róka bajuszát simogatva. – Biztosan nem felejtí el egyhamar a tőlem kapott utolsó leckét! De hát kibírhatatlan volt már vele a helyzet. Állandóan az udvari bolondot akarta játszattatni velem, és hogy egyik terülj-asztalkámtól a másikhoz kísérgessem. Majd bolond lettem volna ingyen ebédhez juttatni! Mindig drágán fizetett meg nekem a lakomáért. De most végre a magam ura lehetek. Hátralevő napjaimat végre vidámságban akarom leélni és minden percét élvezni.

Egy ideig valóban nagyon jól ment a róka sora, kevés fáradsággal és veszély nélkül jutott mindig jobbnáljobb falatokhoz. Egyszer azonban beköszöntöttek az inséges napok. Ettől kezdve szinte sohasem lakott jól, sokszor napokon és éjszakákon át kínozták az éhség.

Egyszer éppen megint nagyon éhes volt, mert hosszú időn át hiába szimatolt, semmit sem talált. Végül már úgy nyargalászott föl alá az erdőben, mint a tébolyodott, és mindenfelé nézelődött, vajon nem fedez-e fel

mégis valamiféle zsákmányt. Hát egyszer csak jött egy hollómama, aki már régóta orvos után kutatott, mert a fiókait csúf kiütés kínozták. Megörült hát, mikor meglátta a rókát, mert azt gondolta: „Ez a sárga kabátos úr bizonyosan doktor!” Odarepült hozzá, és elpanaszolva gondját-baját, kérte, hogy segítsen a fiókaín.

A róka elgondolkodva csóválta meg a fejét, mondván:

– Ez bizony nagyon veszélyes kór! De azért vezess oda hozzájuk, látanom kell a betegeteket.

A holló készségesen elgetett a róka felszólításának, ravaszdi koma pedig boldogan nevetett magában, mikor meglátta a teli hollófészket s benne a hét jól fejlett madárfiókát.

Mindannyiuknak megnézte a pulzusát. Aztán a kis hollók kitépték a csőrüket, és sírva rikoltottak féltelmükben.

– Ó, milyen csúnyán köhögnek szegénykék! Ez bizony számárköhögés. Nincsen jobb orvossága, mint egy jó meleg fekvőhely. De hamarosan meg fognak gyógyulni, mert én meleg ágyba fektetem őket!

Azzal gyors egymásutánban nyelte el a fiókákat, és hollómama örülhetett, hogy legalább ő maga ép bőrrel

menekült meg az „orvos” karmai közül.

A róka meg a csiga

A cigánynak féktelen jókedve kerekedik, ha tele a bendője, így van ez a rókánál is. Mikor mind a hét hollófiókat bekebelezte, jókedvűen futkározott körbe a réten, és vidáman ugrált. Egyszerre csak észrevette, hogy

egy csiga mászik a fűben, és ezt látva, elkezdett hangos nevetéssel gúnyolódni:

– Na, te kis vacak! Sosem gondoltam volna, hogy így tudsz futni! Nincs kedved velem versenyezni?

A csigabiga kinyújtotta négy szarvacskáját, körül nézett, és mind a négy szemével végigmérte a rókát:

– Miért is ne? – felelte azután. – Veled aztán iga-

zán bármikor megmérkőzhetem!

A folyó néhány száz lépésnyi távolságban húzódo partját tűzték ki célul.

– Szívesen adok neked akár egy testhossznyi előnyt is! – ajánlotta fel a csiga. – Hiszen végül úgyis lehagylak!

A róka úgy gondolta, hogy ez a lehetetlenség egyértelmű lenne a csodával, de

azért elfogadta a felajánlott előnyt.

A csiga ekkor észrevétlen ráakaszkodott a róka farkának a legvégére, és elkiáltotta magát:

– Én készen állok a startra. Iramodj neki, mert elkezdem a számolást!

A róka startállásba helyezkedett, és alig számolt a csiga egy-kettő-háromig, szélsősebs vágta fogott, úgyhogy egykettőre a célnál volt. Itt gyorsan hátrafordult, hogy lássa, hogy hol is lehet a csiga, vagy hogy egyáltalában jön-e utána. A hirtelen fordulat közben azonban farkáról a túlsó partra röpítette át a csigát.

– Jössz-e már végre, te lassúsági bajnok? – kiáltotta a róka.

Mire a csiga a túlsó partról így felelt:

– Én már egy negyedórával előbb megérkeztem, és annyira unatkoztam, hogy unalmamban még a folyón is átjöttem.

A róka szégyenkezve húzta be a farkát mondván:

– Hogy csapna bele a mennykő! Ez a kis vacak többre képes, mint én!

Azzal hátat fordított a csigának a túlsó parton, és elszelelt.

A csodálatos fa című könyvből, Josef Haltrich gyűjtése nyomán

Tizenkét hónap a természetben

Mikor kiléptem az erdőből, a halvány fénybe borult horizont jelezte, hogy nemrég nyugodott le a nap. Egy pillanatra megálltam, mert a levegőben hó illata lengett, és mivel még október közepén jártunk, furcsa volt a tél szagát érezni. A hideg is tudatta, hogy valami megváltozott, nem kegyelmezett, néhány perc elteltével beha-

tolt izületeimbe, olyan érzést keltett bennem, mintha egy szál ingben álltam volna egy nagy hűtőkamrában. Baloldalt a dombon elhagyott roskadozó épület állt, hiányos kéménye mellett megpillantottam egy árnyat. Sejtettem, mi lehetett, távcsővemmel ráirányítva könnyen azonosítható volt a kuvik. A kistermetű zömök bagoly már al-

konyatkor vadászni indul, de gyakran kerül szem elé fényes nappal is. Hallottam olyan történetet a kuvikról, hogy a tyúkudvarról nappal hordta el a napos csibéket. Megálltam és figyelni szerettem volna, hogy megszólaljon, de sajnos, amíg ott álltam, közel egy félórát, nem kiáltotta el magát. Az egyik pillanatban eltűnt a kémény

mögött, távcsővel pásztáztam, de nem láttam a kis kuvikot, és elindultam hazafelé, azonban megállásra készített egy lappantyú, amelyik a legelő fölött repült a talajtól alig néhány méterre, majd felszállt egy egyedülálló fára, legalábbis úgy láttam, de megtörténhet, hogy folytatta útját, csak a fa takarásától nem láttam. A lappantyú vonuló madár, ősszel szeptember, október környékén hagyja el költőterületét, a telet Afrikában tölti, majd áprilisban érkezik meg újra.

Visszafordultam, hogy megnézzem még egyszer nem jött-e elő a kémény mögül a bagoly, de nem láttam. Kiderült, hogy míg a lappantyút figyeltem, a bagoly elrepült vadászni, ugyanis ha a szürkületben nem csapott be a szemem, egy egérről a karmai között láttam a legelő felől repülni az épület irányába. Nem a kémény mellé szállt, ahogy számítottam, hanem az eresz alá, ahol egy jókora rés tátogott a téglafalban, amit addig észre sem vettem. Fiai ilyenkor már nincsenek, akiket gondoznia kellene, ezért biztos vagyok benne, hogy kényelmesen, egyedül fogyasztotta el táplálékát.

*Kelemen László,
Rara Avis
Madártani Egyesület*

Kuvik

Szerencsefa magokból

Azt mondják, szilveszterkor valamilyen magos növényt kell fogyasztani, és akkor egész évben szerencsénk lesz, gazdagok leszünk. Mi most egy szilveszteri dekorációt ajánlunk, amelyet szerencsehozónak elkészíthetsz.

Szükséges eszközök: kartonlap, színes ceruza, ragasztó, színes temperák, tökmag (vagy bármilyen mag).

Elkészítés: Egy A4-es kartonlapt színezz ki tetszés sze-

rint, lehetőleg egyszínűre. Keverj ki minél több színt, és egyenként fess be a magokat, minél több árnyalatot használj, de hagyd befestetlen magokat is. Rakd sorba, és hagyd megszáradni. Mikor teljesen megszáradtak, a képen látható forma (vagy bármilyen tetszőleges fa forma) szerint kezd felragasztgatni a kartonlapra. A fa törzsének hagyd natúr színű magokat, a koronáját pedig a színes magokból rakd ki. Jó szórakozást!

Hétvégi mellékletünk *Életmód és Csodavár* oldalait Orosz Anna szerkesztette